יודען, געדענקט די רדיפות אויף אייערע ברידער אין דייטשלאנד

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 172 | Łódź, Wtorek, 24 lipca 1934 r. | צוועלפטער יאהרגאנג | לאדז, דינסטאג, י"ב מנחם אב תרצ"ד | № 172

Adrse Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

קאטאסטראפאלע שטורעמס איבער פוילען

200 הייזער אין פילזנע אונטער'ן וואסער

טארנאוו, 23 (ספ. טעל.)

היינט נאכמיטאג האט זיך איבער טארנאוו און אומגעגנד דורכגעטראגען א געוואלטיגער שטורעם מיט א גאס-רעגען און דונערס. אין טייל ערטער האט דער שטורעם אנגענומען דעם כאראקטער פון א וואלקען-ברוך. דער שטורם און די וואסער-שטראמען האבען אין כושאוו אומגעווארפען א הויז. 3 פערזאן זענען אומגעקומען.

טארנאוו, 23 (טעלעפאניש)

אין דער געגענד פון פילזנע האבען אויסגעגאסען די טייכען וויסאק און דולטשא. אין פילזנע זענען פערגאסען געווארען 200 הייזער.

דונערס אין פויזען

פויזען, 23 (טעלעפאניש)

נעכטען אווענד האט זיך איבער פויזען אריבערגעטראגען א שטורעם מיט א שלאקס-רעגען. בעת'ן שטורעם האט א דונער צושטערט א גאנצע רייה עלעקטרישע קאבלען און דראטען.

אויף לאנארדא-גאס האט א דונער געטראפען אין א נישט-בעערדיגטע אנטענע און ארויסגערופען א גרויסע שרפה.

פון דונערס זענען געווען נאך א גאנצע רייה אנדערע שרפות.

הורגאן איבער קעלצער וואיעוואדשאפט

קעלץ, 23 (טעל.)

איבער געוויסע געגענדען אין קעלצער וואיעוואדשאפט האט געבושעוועט א מורא'דיגער הוראגאן צוזאמען מיט א שלאקס-רעגען און דונערס, וואס האבען פעראורזאכט גרויסע שאדענס. אין סטאפניצער פאוויאט איז געפאלען א האגעל גרויס ווי א וועלשענע נוס.

שטורעם איבער בידגאשטש

בידגאשטש, 23 (טעלעפאניש)

היינט נאכמיטאג האט איבער בידגאשטש זיך דורכגעטראגען אן'אונגעהויערער גאס-רעגען, וואס האט אנגעפולט די קעלערס מיט וואסער.

דיפלאמאטישע רייזע פון מינ. בעק

ווארשא, 23. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט)

נעכטען ביינאכט איז דער אויסערן-מיניסטער יוזעף בעק צוזאמען מיט זיין פרוי ארויסגעפאהרען קיין ווילנא, פון וואנען ער וועט היינט ארויספליהען מיט אן'עראפלאן קיין טאלין.

נאך א צוויי-טאגיגען בעזוך אין טאלין וועט מינ. בעק ארויספאהרען קיין ריגא.

דאנערשטאג זאל מינ. בעק צוריקקומען קיין ווארשא.

דעם מינ. בעק האבען אויפ'ן וואקזאל געזעגענט דער וויצע-אויסערן-מיניסטער שעמבעק, דער לאטווישער געזאנדטער ה' גראסוואלד, דער עסטאנישער שארזש ד'אפער ה' שמידט און העכערע בעאמטע פון מיניסטעריום.

מיניסטער בעק אנגעקומען קיין טאלין

טאלין, 23 (ספ. טעל.)

היינט 15,30 איז אויפ'ן מיליטערישען פליה-פלאץ אין טאלין אנגעקומען מיט אן'עראפלאן דער אויסערן-מינ. יוזעף בעק מיט זיין פרוי, דיר. דעמביצקי און העכערע בעאמטע פון אויסערן-מיניסטעריום.

דעם מיניסטער בעק האבען בעגעגענט דער עסטאנישער אויסערן - מיניסטער סעליאמא, דער בילדונגס-מיניסטער קאן א.א. מינ. סעליאמא האט בעגריסט דעם מינ. בעק און פרוי און דער מיניסטערשע דערלאנגט א בוקעט רויזען. נאך דער בעגריסונג איז מינ. בעק אפגעפאהרען אין שלאס פון מלוכה-פרעזידענט.

היטלער — דער גרויס-מייסטער

בערלין, 23 (ספ. טעל.)

דער בערלינער קארעספאנדענט פון „זשור נאל דע דעבאטס" טיילט מיט, אז אלפרעד ראזענבערג און א העכערער בעאמטער פון אינערן מיניסטעריום ניקאליי ארבייטען יעצט איבער א פראיעקט צו רעפארמירען די קאנסטיטוציע. די ארבייטען ווערען געפיהרט אין שטרענגסטער געהיימניש. לויט דער נייער קאנסטיטוציע זאל היטלער פראקלאמירט ווערען פארן גרויס-מייסטער פון געזעץ.

משוגע-געווארען פון א זונ-שטאך

ווארשא, 23 (טעלעפאניש)

א געוויסער סטאניסלאוו גראדזשיצקי, 28 יאהר אלט, האט נעכטען אהיימקומענדיג פון אורלויב הינטער ווארשא, בעקומען א שגעון-אטאק, וואס איז א רעזולטאט פון א זונען-שטאך, וועלכען ער האט עהערנעכטען בעקומען אויף דער פלאזשע.

15 קינדער צוביסען פון א משוגענע קאץ

ראוונא, 23 (טעלעפאניש)

אין גרודעק, נעבען ראוונא, האט א משוגענע קאץ צוביסען 15 קינדער.

פליהער ברידער אדאמאוויטש אין גרודזשאנדז

גרודזשאנדז, 23 (טעלעפאניש)

היינט פריה זענען דא אנגעקומען פון גדיניע די ברידער אדאמאוויטש. מיטאג צייט האבען מאסען מענשען איינגעארדענט די ברידער אדאמאוויטש אן'ענטוזיאסטישע אויפנאהמע אויפן פליה-פלאץ.

געגרינדעט א נייע ציוניסטישע פארטיי „מזרחי הותיק"

ירושלים (ימ"א) דא איז ערשינען אן אויפרוף, וואס פראקלאמירט די גרינדונג פון א נייער ציוניסטישער פארטיי א. נ. „מזרחי הותיק". דעם אויפרוף האבען אונטערגעשריבען: פראפ. חיים פיק, הרב דוד הכהן קאק, הרב שמעון וויינגראד, הרב יוסף, הרב י. בערמאן, פראפ. הערמאן שטרוק, ד"ר י. וואלפסבערג, ד"ר עבערט און הרב אסטראווסקי.

דער „מזרחי הותיק" איז געגען דעם ארויסטריט פון ועד הלאומי, וואס עס בעדייט „פערלאזען דאס ארגאניזירטע א"י-יודענטום" און גלויבען צו געפינען א וועג פאר צוזאמענארבייט פון אלע עלעמענטען אין כנסת ישראל און זאגען צו מיטצוארבייטען הארמאניש מיט דער ציוניסטישער ארגאניזאציע, שטיצען די נאציאנאלע פאנדען ווי אויך דעם „הפועל המזרחי".

איז איראפא - שטורעמס

אין אמעריקא שרעקליכע היצעז

בערלין, 23 (ספ. טעל.)

די גאס-רעגענס און שטורעמס אין פוילען זענען נישט קיין פעראיינצעלטער פאל אין דער וועלט. אין משך פון בעטליכע טאג זענען אין א גאנצע רייה לענדער פערציישענט געווארען געוואלדיגע שטורעמס.

איבער בראנדענבורג אין בערלין האבען זיך דורכגעטראגען שטורעמס מיט דונערס. אין בערלין האבען פערגאסען געווארען פיל קעלערס.

א שטארקער גאס-רעגען מיט א שטורעם און האגעל האט זיך אויך אריבערגעטראגען איז העסן. דער גרויסער האגעל האט פעראורזאכט גרויסע שאדענס. די באהן-ליניע בירענשטיין נאקענהיים איז צושעדיגט געווארען. שטורעם-אפטיילונגען און די ארבייטס-לאגערן ארבייטען ביים צוריקשטעלען די קאמוניקאציע.

מורא'דיגע וויכערס מיט דונערס און האגעל האבען זיך אויך דורכגעטראגען דורך פראנקרייך, איבער פאריז, נאר צום מערסטענס געלאזט זיך פיהלען אין בארדא. דער האגעל האט דארט פערטיליגט גאנצע וויין-גארטענס און גאנצע גערטנערישע אויף די פעלדער. דער שטורעם האט אויך חרוב געמאכט די פארקען, וועלדער און פרוכט-גארטענס. בלויז אין דער געגענד פון בארדא בעטרעפען די שאדענס לערך 12 מיליאן פראנק. פון ריגע מעלדעט מען אויך וועגען ריזיגע שאדענס, וואס דער האגעל און די דונערס האבען אויך עסטלאנד האט דער שטורעם מיט דונערס און האגעל נישט אויסגעמיטען.

גיף — פאר ק, (ספ.)

גרויסאן האגעל נישט אויסגעמיטען.

אין די פעראייניגטע שטאטען פון אמעריקא הערשען, פערקעהרט, גרויסע היצען. אין שטאט אלקאהאמא דערגרייכט די היץ 35 גראד צעלזיוס. די לעצטע טעג זענען פון זון-שטאך אומגעקומען העכער 200 מענשען.

אין מיטעל-אמעריקא און די לאנדווירטשאפט ליכע בעפעלקערונג פולשטענדיג רואינירט צוליב די גרויסע היצען.

מורא'דיגער חורבן פון שטורעם מיט דונערס אין לאדזער קאנט

פערברענט א קאשטשאל. — 12 ווירטשאפטען צושטערט. — מענשען דערהרג'עט

— אין דער פאריגער נאכט האט זיך איבער דעם ראדאמסקער, פיעטריקאווער און לענטשיצער פאוויאטען (לאדזער וואיעוואדשאפט) דורכגעטראגען א שטארקער שטורם פערבונדען מיט א גאס-רעגען און מורא'דיגע דונערס.

אין סולעמיזשיק האט א דונער געטראפען אין א קאשטשאל, וועלכער האט זיך אנגעצונדען און איז טראץ אלע אנשטרענגונגען בעת דער רעטונגס-אקציע אינגאנצען פערברענט געווארען צוזאמען מיט די איינריכטונגען. די שאדענס בעטרעפען 70 טויזענד זל.

אין דארף יאסניא זענען פון א דונער פערברענט געווארען 12 ווירטשאפטען. דער היזק בעטרעפט העכער 80 טויזענד גילדען.

עס זענען אויך געווען א סך קרבנות אין מענשען.

פרטים אין נאך נישט געלונגען צונויפצוזאמלען.

סאוויעטיש-בולגארישע דערנעהנטערונג

מאסקווא, 23 (ספ. טעל.)

די „טאס"-אגענטור מעלדעט: אין שייכות מיטן נאטען-אויסטויש צווישען קאמיסאר ליטווינאוו און דעם בולגארישען אויסערן-מיניסטער באטאלאוו, האט דער לעצטער מיטגעטיילט דער סאוויעטישער רעגירונג, אז נאך דער קאנפערענץ, וואס איז היינט פארגעקומען צווישען די דיפלאמאטישע פארשטעהער פון די סאוויעטען און דער בולגארישער רעגירונג אין סטאמבול, האט די בולגארישע רעגירונג מסכים געווען אנצוקניפען דיפלאמאטישע בעציהונגען מיט דער ראטען-רעגירונג.

אין זיין ענטפער האט ליטווינאוו ערקלערט, אז די סאוויעטישע רעגירונג אקצעפטירט דעם פארשלאג פון מינ. באטאלאוו אויסדריקענדיג די פרייד צוליב דער דאזיגער דערנעהנטערונג, וואס ענטשפרעכט די אינטערעסען פון ביידע לענדער.

די פערפלײצונגס-קאַטאַסטראָפע אין וואַרשע און מערב-גאַליציע

די ווײַסל זאָל הײַנט נאָכמער שטײַגן. — אינזשעניערן, דאָקטױרים און אָפיצירן זיך געשטעלט צו דער רעטונגס-אַקציע. — דער רעגן גיסט אַ מעת-לעת. — וואָס זאָגט דער וואַרשאַווער וואָיעוואָדע? — פּיליצע און וואַרטאַ גיסט אויס. — גאַליציע נאָך אַלץ אין סכנה

די ווײַסל וועט נאָך מער שטײַגן

וואַרשע, 23 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט)

הײַנט איז דערפריה אין די וואַרשאַווער בעפעלקערונג דערגרייכט געוואָרן פון דער ידיעה, אַז דאָס וואַסער אין דער ווײַסל פאַלט. אין אמת׳ן איז אָבער משך פון דער נאַכט דאָס וואַסער געפאַלן נעבן דער קערבעדזש-בריק ביז 5,42 מעטער. אָבער שוין 7 פריה איז דאָס וואַסער געשטיגן. מען נעמט אָן, אַז דאָס זענען די ערשטע פאָרפּאָסטנס פון דער קראָקאָווער פאַליע, וועלכע שטראָמט פון קלײן פּוילן אין דער ווײַסל אַרײַן. ס׳הערשט דערפאַר די בעגרינדעטע מורא, אַז דער צופלוס פון וואַסער אין דער ווײַסל וועט זיך נאָך מעהר פאַרגרעסערן.

אין ווילאַנאָוו

וואַרשע, 23 (טעלעפאָניש)

צום ערגסטן שטעלט זיך פאָר די לאַגע אין דער געגענד פון ווילאַנאָוו. דער גאַנצער פּאַרק אין ווילאַנאָוו איז שוין פאַרגאָסן. אויך די כאַבזשעסקי אַלעע שטעהט אונטערן וואַסער. פיל הײַזער און גרויסע שטחים פעלד הינטער ווילאַנאָוו זענען פאַרגאָסן ביז צו דער באַהן־ליניע. אין די הײַזלעך פון ווילאַנאָוו און פּאָוושינאַ איז אַלץ צוגעגרייט צו עוואַקואַציע.

מורא׳דיג שטעלט זיך פאָר די לאַגע אין מאַלע־שעקערקי נעבן דאָרף אויגוסטוווקאַ. דער שוץ־וואַל איז דאָ ניט־ריג און די וואַסער־שטראָמען רײַסן זיך דאָ דורך מיט אַ געוואַלטיגער קראַפט. סטרשעלצעס שטײען האַלב־נאַקעט אין סאַמע גאַס־רעגן און לעגן אַ זעק מיט זאַמד.

אַ הויך דעם הערט נישט אויף צו גיסן דער רעגן.

אין פּעלצאָוויזנע

איז ווײַטער שלעכט. הגם עס זענען אויפגעשטעלט געוואָרן נײַע וואַלן, פאַרגיסן די שטראָמען דעם מאָדלינער שאָסיי.

אויפ׳ן מאָרימאָנט געהט אָן די אַרבייט בײַם פאַרריכטן דעם פּאָטאָצקי־וואַל. דאָס וואַסער האָט זיך דורכגעריסן דורך דעם שלוז בײַ דער קאָמענדאַנטור.

אויף די ריבאַקעס

האָבן די אײַנוואוינער פון כמעט אַלע הײַזער זיך אַרויסגעקליבן פון די קעלערס און פּאַרטערעס אויף די אויבערשטע שטאָקן.

אינזשעניערן, דאָקטױרים און אָפיצירן זיך געשטעלט צו דער רעטונגס-אַקציע

וואַרשע, 23 (טעלעפאָניש)

באַכמיטאָג האָט דער שטאָט־פּרעזידענט דורך ראַדיאָ אײַניגע מאָל אַפּעלירט צו דער בעפעלקערונג זי זאָל שאַפן פרײַוויליגע בירגערליכע רעטונגס־קאָמיטעטן. אויף דעם רוף האָבן זיך אין אײַניגע קלובן שוין געמעלדעט עטליכע הונדערט פּערזאָן, בעיקר אינזשעניערן, דאָקטױרים, עמעריטירטע אָפיצירן. ס׳זענען באַלד אַרויסגעשיקט געוואָרן צו דער רעטונגס־אַרבייט 200 פּערזאָן. פרויען, וואָס האָבן זיך געמעלדעט, האָט מען צוגעטיילט צו די סאַניטאַר־פּונקטן און צו דער לבנה־מיטל־פאַרטיילונג.

דער רעגן גיסט שוין אַ מעת-לעת

וואַרשע, 23 (טעלעפאָניש)

אין משך פון עטליכע שעה איז דער שטאַנד פון וואַסער אויף דער וואַסער 5 מעטער מיט 40 צענטימעטער. דער רעגן, וואָס גיסט צעבראָכן אַ קנאַפּ מעת־לעת האָט נישט קײן אײַנפלוס אויף דער הויך פון וואַסער אין דער ווײַסל. לויט אַלע וואַרשײַנליכקײטן וועט זײַן

הײַנט, דינסטאַג, דער געפערליכסטער מאָמענט

פאַר׳ן וואַסער־צופלוס אין דער ווײַסל, וועלכע וועט געוויס איבערשטײַגן די הויך פון 5 מעטער 70 צענטימעטער.

געשפּרעך מיט׳ן וואַרשאַווער וואָיעוואָדע וועגן דער פערפלײצונג אין וואַרשע

וואַרשע, 23 (טעלעפאָניש)

דער וואַרשאַווער וואָיעוואָדע, אונטער וועמ־

מענס פּערזענליכער אָנפיהרונג עס ווערט איצט אָנגעפיהרט די רעטונגס־אַקציע, האָט ערקלערט פאַר זשורנאַליסטן, אַז וואַרשע דראָהט נישט קײן געפאַהר פון דער פערפלײצונג, אויב אפילו דאָס וואַסער אויף דער ווײַסל וועט נאָך שטײַגן אויף עטליכע צענטימעטער. אין איצטיגן מאָמענט בעשטעהט די סכנה אין דעם, וואָס די וואַסער־שטראָמען דריקן שוין צולאַנג אויף די שוץ־וואַלן, וועלכע פערלירן פון דיער ווידערשטאַנדס־קראַפט.

די וואַלן ווערן אונאויפהערליך בעדינט דורך גרויסע אַרבייטער־רעזערוון. אויב נויטיג זײַן וועלן רעקווירירט ווערן אַלערלײ חפצים, וואָס זענען נויטיג צו דער רעטונגס־אַקציע.

* * *

וואַרשע, 23 (טעלעפאָניש)

האַלב 7 אָוונט איז דאָס וואַסער אין דער ווײַסל געווען 4,36 מעטער איבער דער נאָרמאַלער הויך. דאָס וואַסער פאַלט כסדר.

קעלץ, 23 (ספּ.)

אויפ׳ן גאַנצן פערפלײצונגס־געביט פאַלט דאָס וואַסער. הינטער ניי־קאָרטשין פליסט דאָס וואַסער שוין אַרײַן אין דעם ווײַסל־בעט, הינטער בלאָטנע דערווײַטערט זיך דאָס וואַסער פון די וואַלן.

די לאַגע אין סאַנדאָמיעזש

קיעלץ, 23 (טעלעפאָניש)

הינטער סאַנדאָמיעזש פאַלט דאָס וואַסער, וואָס גרייכט העכער 4,50 מעטער איבערן נאָרמאַלן צושטאַנד. פון די בעדראָהטע ערטער האָט מען עוואַקואירט 8000 פּערזאָן. אין אָפּאַטאָוו און אַנאָפּאָל פאַלט דאָס וואַסער, אין גמינע מאַרושאָוו געפינען זיך נאָך 3 דערפער אונטערן וואַסער. אין משך פון 4 טעג האָט מען ערנעהרט די קרבנות פון דער פערפלײצונג דורך צופיהרן שפּײַז אויף לאָדקעס.

גאַליציע אין סכנה

קראָקע 23 (טעלעפאָניש)

אין סאַנדאָמיעזש איז די ווײַסל הײַנט אַרויס פון די ברעגעס און פאַרגאָסן 8 קילאָמעטער. די הײַזער שטעהען אונטערן וואַסער. די רעטונגס־אַקציע ווערט אָנגעפיהרט פון שטשוטשין. מען עוואַקואירט די בעפעלקערונג מיט האָב און גוטס.

דאָס וואַסער אויף דער ראַבאַ האָט ווידער געשטיגן מיט 80 צענטימעטער צוליב די גרויסע רעגנס. אויך דער דונאַיעץ האָט געשטיגן מיט אַ פרישן וואַסער ציפלוס.

אויך די פּיליצע און די וואַרטע שטײַגן

טאָמאַשאָוו, 23 (טעלעפאָניש)

הײַנט נאָכמיטאָג און אין אָוונט איז דאָס וואַסער אין דער פּיליצע הינטער טאָמאַשאָוו־מאַז. געשטיגן אויף 38 צענטימעטער. צוליבן שטאַרקן גאָס־רעגן איז דאָס וואַסער אין דער פּיליצע נאָכמעהר געשטיגן אויף דער נאַכט.

די אַרבײַטער פון דער פאַבריק פון קונסט־זײַד האָבן צווישן זיך געזאַמעלט 3000 זל. פאַר די געליטענע פון דער פערפלײצונג אין גאַליציען.

טשענסטאָכאָוו, 23 (טעלעפאָניש)

אין דער וואַרטאַ הינטער טשענסטאָכאָוו איז דאָס וואַסער בעדייטענד געשטיגן.

אינטערנאַציאָנאַלע הילפס-אַקציע פאַר די פערפלײצונגס-געליטענע

בריסעל, 23 (ספּ. טעל.)

דער בעלגישער רויטער קרײַץ האָט צוגעשיקט צום פּוילישן רויטן־קרײַץ אַ קאָנדאָלענץ אין שייכות מיט דער פערפלײצונג אין פּוילן. עס ווערן דערוואַרט עווענטועלע אינטרוקציעס מכח אונטערנעמען אַן אַקציע מצד דעם אינטערנאַציאָנאַלן רויטן־קרײַץ לטובת די געליטענע פון דער פערפלײצונג.

לעגיאָניסטן-צוזאַמענפאָהר אָפּגעלעגט צוליב דער פערפלײצונג

וואַרשע, 23 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט)

די הויפּט־פערוואַלטונג פון לעגיאָנאַמיזען פערבאַנד האָט צוליב דער פערפלײצונג אין לאַנד בעשלאָסן אָפּצולעגן דעם הײַיעהריגן 13־טן לעגיאָניסטן־צוזאַמענפאָהר, וואָס איז גערופן געוואָרן אויפ׳ן 4. ביז׳ן 6. אויגוסט קיין קראָקע.

אַ גאַס אויפ׳ן נאָמען פון חיים נחמן ביאַליק

גרובאָוו, 23 (ימ״א טעלעפאָניש)

דער היגער שטאָט־ראָט האָט בעשלאָסן אַנצורופן אַ גאַס אויפן נאָמען פון חיים נחמן ביאַליק.

געשטאָרבן הרב מאיר הילדעסהײַמער

מיטגליד פון צענטר. ראַט פון „אגודת ישראל“

בערלין, 23 (ימ״א טעלעגראַפיש)

נאָך אַ קורצער קראַנקהײט איז אין עלטער פון 70 יאָהר געשטאָרבן הרב מאיר הילדעסהײַמער.

דער פערשטאָרבענער איז געווען מיטגליד פון צענטראַל־ראַט פון „אגודת ישראל“ מיטגליד פון צענטראַל־ראַט פון פאַראײן פון די דײַטשע יודען.

עריך מיהזאַם איז נישט בעגאַנגען זעלבסטמאָרד

נאָר איז בעסטיאַליש ערמאָרדעט געוואָרן

פּראַג. (ימ״א) די אַלמנה צוזאַמען מיט דעם בעקאַנטען דיכטער און פּובליציסט עריך מיהזאַם, פרוי צענצי מיהזאַם, וועלכע איז געלונגען צו אַנטלויפן פון דײַטשלאַנד קײן טשעכאָסלאָוואַקיי האָט מיטגעטיילט דעם פּראַגער פאָרשטעהער פון דער יודישער טעלעגראַפען־אַגענטור, אַז עריך מיהזאַם איז נישט בעגאַנגען זעלבסטמאָרד — ווי מ׳האָט אָפיציעל מיטגעטיילט אין דײַטשלאַנד מיט אײַניגע טעג צוריק. נאָר איז אויף אַ בעסטיאַלישן אופן ערמאָרדעט געוואָרן. דער דירעקטאָר מערדער איז געווען דער גרופּען־פיהרער פון די ס.ס. וועלכער האָט מיהזאַמ׳ען דערשטיקט מיט זײַנע אײגענע הענד. די אַנרעגונג צום מאָרד איז אָבער געקומען פון היטלער׳ן, געבעלס׳ן און געבעלס׳ן.

ווי האָט דערציילט פרוי צענצי מיהזאַם, האָט ערקלערט פרוי צענצי מיהזאַם — און אַך בעט די וועלט־עפענטליכקײט צו פאָדערן, אַז אַן אונפּאַרטייאישע אויספאָרשונג זאָל פעסטשטעלן די סיבות פון מיהזאַמ׳ס טויט.

פרוי צענצי מיהזאַם, וועלכע איז אַן אַריש־ע האָט צוגעגעבן: עריך מיהזאַם איז ערמאָרדעט געוואָרן נישט נאָר אַלס פרײַהײַטס־קעמפער, נאָר אויך אַלס יוד. אַלס יוד האָט ער געמוזט אויס שטעהן שרעקליכע פּײַניגונגען און פּערפּאַלגונגען ביז מען האָט אים, וועלכער איז געווען קעמפער ביז׳ן סוף און האָט אָפּגעוואָרפען יעדען געדאַנק וועגן זעלבסטמאָרד, אויף אַ גרויזאַמען אופן ערמאָרדעט.

Dr. Wolfson
נאַרוטאָוויטשאַ 2,
טעל. 128-83
צוריקגעקעהרט

Dr. J. NEUMAN
כירורג און גינעקאָלאָג
(פּרויען-אַרצט)
נעהמט אָן פון 3 ביז 4.30 נאָכמיטאָג
און פון 7.30 ביז 8.30 אָוונט.
זאַכאָדניאַ 57, טעל. 128-95

פאַר גאָלד,
בריליאַנטן, ביזשוטעריע
און לאָמבאַרד-קוויטעס
צאָהלט די העכסטע פּרײַזן
איזידאָר פּיאַלקאַ
פּיעטריקאָווער 7.

Dr. med.
Haltrecht
צוריקגעקעהרט
ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט-און געשלעכטס-קראַנקהײַטן
פּיעטריקאָווער 10, טעל. 131-86
נעמט אָן פון 8—11 טאָג און פון 5—9 אָוונט
זונטאָג פון 10—1 בײַטאָג.
עלעקטראָטעראַפּיע.
פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פּרײַזן

Dr.
Wajnberg
ספּעצ. פון לונגען, האַרץ און סקראָפולאָזע קראַנקהײַטן
וואוינט יעצט פּיעטריקאָווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אָן פון 9—10 פריה, 3—5, 8—9 אָוו.

אויערן, נאָז און האַלז קליניק
מיט בעטען פון Dr.
Z. Rąkowski
פּיעטריקאָווער 67, טעל. 127-81
נעהמט אָן שטענדיגע קראַנקע (צוועק אָפּעראַציע א. ז. וו.) ווי אויך אַמבולאַטאָרישע פון 11—2 און פון 5—8 אָוונט.

דעם טיפסטען בײַלייד דריק איך אויס דער פאַמיליע קאַזוישעק, צוליב׳ן טויט פון זייער שוואָגער
רפאל גאָוראָנסקי ג״ע
זײַט געטרייסט מיט די מאָראַליצאַנעלע ווערטער: המקום ינחם אתכם בתוך שערי אבלי ציון וירושלים.
עקיבא גוטנבוים

באמבען-אטענטאטען פון היטלעריסטען אין עסטרייך

וויען, 23 (ספ. טעל.)

א פאליציייאישער קאמוניקאט טיילט מיט וועגן א רייה אטענטאטען אין קלאגענפורט.

דעם 22 ד. ח. אין אווענד האט פאר'ן מא־ליציי־אמט אין קלאגענפורט עקספלאדירט א טייוועל־מאשין, וועלכע האט אויסגעהאקט די שויבן פון אמט. עס האט אויך אויפגעריסן א באמבע, וועלכע האט צושטערט די מויער פון דער לאנד־רעגירונג אין קלאגענפורט. עס איז אויך געווארפן געווארן א באמבע אין דער געביידע פון לאנד־געריכט. א באמבע האט אויך אויפגעריסן אין דער קלאגענ־פורטער קירכע.

די אטענטאטען זענען אויסגעפיהרט געווארן דורך נאציאנאל־סאציאליסטען.

וויען, 23 (ספ. טעל.)

מ'האט די שארפע פעראָרדנונגען וואס פער־ווערען צו האלטען אויפרייס־מאטעריאל, רייסען נישט אָבער די היטלעריסטען זייער טעראָריסטישע טעטיגקייט.

אין דער לעצטער נאכט זענען דורך די נאציס אין א רייה שטעט פון לאנד צושטערט געוואָרען בריקען, אויפגעריסען עלעקטראוויעס און רייכ־אויפמיט טייוועל־מאשינען רעגירונגס־געביידעס.

אין וויען גופא האבען נאציס געווארפען א פאליציאנט א גראנאט און פערוואונדעט.

דערשאסען דעם „שונא פון אמעריקא"

ניו־יארק, 23 (ספ. טעל.)

דער טרויריג־בערימטער באנדיט דזשאן צילינגער, וועלכער איז אין אמעריקא בעקאנט מיטן צונאמען „דער שונא פון אמעריקא", איז דערשאסען געווארען אין טשיקאגא ביים ארויסגיין איינער אליין פון א קינא.

דער יוסטיץ־דעפארטאמענט האט דאָממאל שוין אפיציעל בעשטעטיגט די ידיעה וועגן טויט פון דעם אונבעזיגבארען פערברעכער.

פון דער לעצטער מינוט

קיין סכנה פאר ווארשא

ווארשא, 23 (טעלעפאניש)

לויט די לעצטע אינפארמאציעס פון הידראגראפישען אינסטיטוט איז זיך אין ווארשא נישט צו ריכטען אויף קיין שום ערנסט וואסער־פאליע. מארגען קען דאס וואסער אננעמען נאך א פאר צענטימעטער. ווייטער וועט די וואסער־הויך כסדר זיך פערקלענערן. אין ווילנא איז רוהיג.

נייע סאוויעטישע קניות אין פוילען

ווארשא, 23 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט)

מארגען קומט צוריק קיין ווארשא דער שעף פון דער סאוויעטישער האנדעלס־מיסיע טאמארין, וועלכער איז געווען אין מאסקווע מיטן ציל צו בעשטעטיגען די נייע פלענער פון סאוויעטישע קניות אין פוילען.

ס'איז פארגעזעהן דער איינקויף פאר די סאוויעטען נייע מאשינען צו אייזען־אויסארבייטונ־גען, עלעקטרישע מאשינען און לאנדווירטשאפטליכע ארטיקלען.

דייטשלאנד און דער מזרח־פאקט

בערלין, 23 (ספ. טעל.)

מיר דערוויסען זיך, אז די רייכס־רעגירונג האט נאך דער לעצטער רעדע פון מיניסטער בארטו אין באיאן אונטערגענומען שריט אין אויסלאנד מיט'ן ציל עווענטועל צוצושטעהן צום מזרח־פאקט.

די דייטשע רעגירונג האט זיך געווענדעט קיין לאנדאן מכח דעם ענין. דער ענגלישער אוי־סערן־מיניסטער האט דערויף אנגעוויזען אויף פאריז אלס דעם ארט, פון וואנען עס דארף קומען די געהעריגע אויפקלערונגען מכח דער אינטערפרעט־אציע פון מינ. בארטו'ס ערקלערונג בנוגע „גלייכ־בערעכטיגונג" פאר דייטשלאנד אין פרט פון בע־וואפנונג.

דער רעזולטאט פון דער וויזיט איז געווען דער בעזוך פון דייטשען אמבאסאדאר אין פאריז, דער איטאליענישער געזאנדטער אין דייטשלאנד איז אין שייכות מיט דעם אין רוים, וואו עס וועט זיך ווארשיינליך אויפקלערען דייטשלאנד'ס שטע־לונג.

דאס צוריקקומען פון איטאליענישען געזאנד־טען ווערט אין בערלין דערווארט מיט גרויס שפאנונג.

די סקאנדינאווישע מלוכות זאלען אויך צוטרעטען צום מזרח־פאקט

שטאקהאלם, 22 (ספ.) די שוועדישע פרעסע איז מודיע, אז ליטווינאוו האט געזאלט ערקלערען אין א געשפרעך מיט'ן פראנצויזישען אמבאסאדאר, אז די סאוויעטען ווינשען זיך, דאס די סקאנדינאווישע מלוכות זאלען צושטעהן צום מזרח־פאקט. היינט איז נאך קיין דעמארש מצד רוסלאנד צו די סקאנדינאווישע מלוכות נישט געווען.

דער דענישער אויסערן־מיניסטער האט ער־קלערט, אז אויב רוסלאנד וועט זיך ווענדען מיט אזא פארשלאג, וועלען די סקאנדינאווישע מלוכות זיך געגענזייטיג פערשטענדיגען מכח דעם.

די סעסיע פון דירעקטארען־ראט פון העברעאישען אוניווער־זיטעט איז ציריך אונטער'ן פארזיץ פון דר. ווייצמאן

ירושלים (יט"א) פון 13־טען ביז דעם 15־טען אויגוסט ה. י. וועט אין ציריך פארקומען די יעהרליכע סעסיע פון קוראטאריום פון העברע־אישען אוניווערזיטעט אין ירושלים.

די סעסיע זאל פארקומען אונטער'ן פארזיץ פון דר. חיים ווייצמאן. אין דער סעסיע וועלען זיך בעטייליגען דר. י. ל. מאגנעס, דר. סטעפען וויין, ס. גינזבורג א. אנד.

הארימאן זיצט אין תפיסה

ניו־יארק, 23 (ספ. טעל.)

דער געוועזענער פרעזעס פון דער גרויסער ניו־יארקער באנק יאזעף הארימאן איז פערמשפט געווארען אויף 4 און א האלבען יאהר תפיסה און האט אנגעהויבען אפזיצען די שטראף אין לעוויס־בורג אין פענסילוואניען.

דעמאסקירט די שענדליכע אנטי־יודישע טעטיגקייט פון א נאציס־טישען פראוואקאטאר אין האלאנד

לאנדאן. (יט"א) ווי עס טיילט מיט „דיילי העראלד" האט די האלענדישע רעגירונג דעמאסקירט און ארויסגעטריבען פון האלאנד א נאציסטישע שפיאן, וועלכער האט געפיהרט אין אמסטערדאם א פראוואקאטארישע טעטיגקייט. דער רעדאקטאר פון דער האלענדישער אויסגאבע פון „שטירמער" שנעע קלאז האט לעצטענס געעפענט אין אמסטערדאם אן ארבייטס־פערמיטלונגס־ביורא דורך וועלכער ער פלעגט פערנארען יודען, בעזונדערס יודישע פליי־טלינגע פון דייטשלאנד און האט די גלייכצייטיג גע־מסר'ט פאר דער דייטשער מאכט.

טעקסט פון ענגליש־עסטאנישען האנדעלס־אפמאך

לאנדאן, 23 (ספ. טעל.)

עס איז פערעפענטליכט געווארן דער טעקסט פון ענגליש עסטאנישען האנדעלס אפמאך, וועלכער זעהט פאר א פערלייכטערונג פון עסטאנישען עקספארט ווי אויך נייע הנחות פאר'ן בריטישען אימפארט, דהיינו: פאר ענגלישען טעקסטיל, קוילען און קאקס.

פערברענט געווארען גרויסע זאפאסען קאווע

ריא־דע־זשאנייראָ, 23 (ספ. טעל.)

א שרעקליכע שרפה, וואס די סבה איז ביז־איצט נישט געלונגען פעסטצושטעלען, האט פערניכטעט גרויסע לאגערס קאווע אין סאן־פאולא.

עס זענען פערברענט געווארען 150 טויזענד זעק קאווע.

113 גראד היץ אין אמעריקא

ניו־יארק, 23 (ספ. טעל.)

די היץ כוואליע אין אמעריקא פערשטארקט זיך, לויט די לעצטע ידיעות זענען פערהאן צעליכע הונדערט אומגעקומענע פון די היצען.

אין סאן לואי האט די טעמפעראטור נעכטען דערגרייכט 113 גראד פארענהייט. אין פיל ערטער פעהלט אוים וואסער.

אמעריקאנער שטימע וועגען פרוי קוריע־סקלאדאווסקא

דעטראיט, 23 (ספ. טעל.)

אין צוזאמענהאנג מיט'ן טויט פון דער פוילישער געלעהרטע פרוי קוריע סקלאדאווסקא איז אין א היגע ציייטונג ערשינען אנ'ארטיקעל, וואס בעטאנט די גרויסקייט פון דער פערשטאר־בענער.

דער ארטיקעל־שרייבער שטרייכט אונטער דעם געניוס פון פוילישען פאלק און פערגלייכט פרוי קוריע מיט קאפערניקן און דערמאנט אויך שאפענן א. א.

דייטשע וואלדער ברענען

בערלין, 23 (ספ. טעל.)

די וואלד־שרפה באהענט פון פרידריכסוואלדע כאפט ארום ברייטערע שטחים. אפטיילונגען פון רייכסווער איז שטעטין און אומגעגענד זענען מאביליזירט צו דער רעטונגס־אקציע. 100 מעטער וואלד ווערט פערברענט אין לויף פון א מינוט. דערווייל זענען פערברענט 7 קילאמעטער וואלד.

פוילישע קאנטרפעדאווצעס ארויסגעשוואומען אין די סאוויעטישע וואסערן

לענינגראד, 23 (ספ.)

נעכטען 12 בייטאג האבען די פוילישע קאנטרפעדאווצעס „וויכער" און „בוזשא" פערלאזט דעם קריגס פארט אין גדיניע ארויסשווימענדיג קיין לענינגראד.

בראש פון דער מאנשאפט איז ארויסגעפאה־רען דער קאמאנדיר פון קריגס פלאט אדמיראל יוזעף אונרוג אין בעגלייטונג פון שטאב שעף קאם. סאלסקי.

זיי וועלען זיין די געסט פון דער סאוויעטי־שער רעגירונג אין מאסקווא. די פוילישע קריגס־שיפען וועלען זיין אין לענינגראד 5 טעג.

יודען געדענקט!

היטלערישע באנדעס פייניגען אייערע ברידער אין דייטשלאנד

אייער געוועהר געגען זיי איז באיקאט אויף סחורות פון דייטשלאנד!

אויפרוף פון „ברית עברית העלמית" צום יודישען פאלק נאכ'ן טויט פון חיים נחמן ביאליק

ווארשא. (יט"א) די הויפט־לייטונג פון ברית־עברית עולמית" אין די פערזאנען פון ד"ר צבי זוהר, משה קליינמאן, אברהם לעווינסאן און ד"ר ש. דאווידאוויטש פערעפענטליכט דורך י.ט.א. דעם פאלגענדען אויפרוף:

עס איז פערשניטען געווארען דער צעדער פון אונזער ליטעראטור, עס איז אראפגעפאלען די קרוין פון אונזער קולטור — חיים נחמן ביאליק לעבט נישט מעהר!

עס איז אוועק פון אונז איינער דער איביגקייט שר האומה, דער גרעסטער פון אונזערע דיכ־טער, וועלכער האט בעזונגען דעם פאלק ישראל, זיין מעכטיגע פרייהייטס־ליד און איהם אויפגעמו־נטערט צום בעפרייאונגס־קאמף.

עס איז אוועק דער חוזה, דער סימבאל פון אונזער נאציאנאלען געוויסען, וועלכער האט גע־טראגען אין זיין הארצען דעם גאנצען צער און פיין פון יודישען פאלק און וועלכער האט מיט אונבערמידליכער ליבע און רחמים געוואכט איבער זיין גורל. עס איז אויסגעשלאסען געווארען דער פייער־זייל, וועלכער האט בעגלייט דעם פערוואָ־גלטען פאלק איז אלע זיינע גלות־וועגען און בע־לייכט מיט א הימלישען שיין די בעפלעה פון זיין גרויזאמען קיום.

אונענדליך גרויס איז דער טרויער און שמערץ פון אונזער פער'יתום'טער העברעאישער קולטור, וועלכע האט פערלוירען איהר פאטער. איהר ווארט־פיהרער און באהן־ברעכער. ווייל געווען איז ביא־ליק דער בוילייסטער פון אונזער מאדערנער העב־רעאישער קולטור. די גרונד־שטיינער פאר'ן בנין פון אונזער קולטור האט אויסגעהאקט ביאליק פון די אלטע קולטור־שיכטען פון אונזער היסטארישען עבר. ביאליק, דער בעל־האסופות, האט ברייט גע־עפענט פאר אונז די אוצרות פון אונזער אלטער קולטור און אריינגעבראכט אין אונזער ליטעראטור איהרע בעסטע ווערטען, וועלכע זענען פערגעסען אדער פערלאזט געווארן במשך פון לאנגע דורות. ביאליק, דער ווארט־קינסטלער, האט בעלעבט די העברעאישע שפראך מיט אלט־נייע ווערטער און בעגריפען, און זיין ספעציפישען, עכט־ביאליקי־שען סטיל האט ער ארויסגעהעמערט דעם שביי־דענדען שטאל פון ביבלישער שפראך און די פיינע געבויקייט פון משנה־סטיל, און אזוי ארום פערפעס־טיגט דעם מויער פון דער העברעאישער שפראך געגען דער מגפה פון דער אלט־משכילישער און מאדערנער מליצה.

ביאליק איז געווען דער לעהרער, דער ערצי־הער פון דור. אין דער שפיץ פון אונזער נאציאנא־לער בעוועגונג האט ער אוועקגעשטעלט די קולטור־ארבייט. און אין דער שפיץ פון דער קולטור — די ערציהונג. וועלכע איז די אקס און דער שורש פון אונזער גייסטיגען רענעסאנס. ביאליק איז גע־ווען אנ'אונערמידליכער קעמפער פאר א פולשטענ־דיגער העברעאישער ערציהונג, ווייל באר אזא ער־ציהונג איז מכשיל דעם דור פון זיין פערווירקלי־כונגס־מיסיע און צו אונזער אויפבוי־ווערק. זיין אנשויאונג אויף דער ערציהונג האט בעקומען איהר אויסדרוק אין דער פרעכטיגער קינדער־ליטעראטור, וועלכער ביאליק האט געשאפען און אין זיין גאנצער פעדאגאגיש־פעלקערישער און געזעלשאפטליכער טעטיגקייט, וואס אין איהר צענ־טער איז געשטאנען דאס יודישע קינד, די מאכט און די צוקונפט פון פאלק.

אבער ערציהונג איז בלויז איין ענטפלע־קונג פון אונזער גייסטיגער אויפלעבונג, וועלכע נעהמט ארום אלע צווייגען פון אונזער קולטור־לעבען, דעם גאנצען שטח פון אונזער נאציאנא־לער שאפונג. דער אייביגער אונשטערבליכער יסוד פון אונזער נאציאנאלער שאפונג איז די העברע־אישע שפראך. די העברעאישע שאפונג, וועלכע ענטפלעקט זיך אין דעם ארט פון איהר נאטירלי־כען וואוקס, אין ארץ־ישראל. אין אלע איהרע פערשידענע פארמען און געשטאלטען, האט זיך אין די בערינגונגען פון אונזער גלות־לעבען איינ־געשרימפט בלויז אין די גרענניצען פון העברעאי־שער ליטעראטור און העברעאישען בוך. מיט א פלאמענדען אייפער און עקשנות האט ביאליק בעקעמפט פאר א נאציאנאלער שפראך און גיי־סטיגע הייליגטימער פון פאלק. אויף אלע קאנגרע־סען און קאנפערענצען, צוזאמענפאהרען און פער־זאמלונגען אין א"י און אין גלות האט ביאליק פראפאגירט און אויפגעקלערט די פרינציפען פון זיין לעהרען אויפבוי און העברעאיע קולטור און אפהיטונג פון די מצוות־מעשיות, וועלכע זענען מיט איהר פערבונדען.

מיט דער גאנצער קראפט פון זיין שטורמי־שען גייסט האט דער דיכטער געקעמפט געגען דעם קלייינליכען ציוניסטישען געדאנק, וועלכער האט זיך לייכטזיניג אבגעשיידט פון דער העברע־אישער בעוועגונג, געגען דער מלאכער און גייסט־לאזער אויפפאסונג פון ציוניזם, וועלכער פלאנצט א נייעם גלות אין א"י, וועלכער ברענגט אריין אין לאנד א צופליקט און צוריסען פאלקס גוף, וועלכע איז נישט פעראייניגט מיט א לעבעדיגער נשמה פון העבראישער קולטור. מיט גליהענדען צארן האט דער דיכטער גטמאנט די קשיוודע פון דער העבראישער שפראך און קולקור און גע־שטראפט די נאציאנאלע עסקנים, וועלכע האבען פערלייקענט די נאציאנאלע הייליגטימער און ארויסגעשטויסען פון די הענד פון פאלק זיין איינ־ציגען כלי זיין.

און כדי צו שטעלען אנ'אייביגען דענקמאל זיין גרויסען נאמען, ווערט פראקלאמירט די שא־פונג פון א ביאליק פאנד, א קולטור פאנד, וואס האט די אויפגאבע צו שאפען בעדינגונגען פאר דער ענטוויקלונג און וואוקס פון העברעאישען סהאם און העברעאישער פערווירקליכונג. דער דא־זיגער פאנד וועט דינען אלס אויפבוי פאנד פאר אונזער שפראך, קולטור און ערציהונג און וועט זיין די אונערשיטערטע פעסטונג פון אונזער גייסטיגער רענעסאנס".

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז 24 יולי 1934

די פאראייניגונגס־טענדענצן אין יוד. פאלק זענען פולשטענדיג רייף רעאליזירט צו ווערן

אין „נאווי דזשענניק" שרייבט ד"ר טהאן וועגן די פאראייניגונגס־טענדענצן אויף דער יודישער גאס ד. ז.:

אין דער יודישער געזעלשאפט ווירקען איצט, אהן שום ספק, זעהר שטארקע טענדענצן, וואס שטרעבען צוזאמענצושליסען די ריהען און צו פאראייניגען די כחות, וואס זענען אנגעזאמעלט געווארען — אבער צוליב דער צעשפליטערונג ווייניג ווירקזאם — אין די פארשידענע יודישע פארטייען און פראקציעס. די דאזיגע טענדענצען וואס זעען זיך איין א גרויסער מאס שוין בעוואוסט אבער נאך שטארקער ווירקען זיי אומבעוואוסט, האבען זייער שטארקע בעגרינדונג, הגם בכלל זענען זיי גאנץ אויבערפלעכליך און נישט געהעריג פארשטאנען.

ווען מען רעדט וועגן דער פאראייניגונגס פאליטיק הערט מען שטענדיג דעם פאלגענדען פאפולערען ארגומענט: עס שטארקט זיך אויף דער גאנצער וועלט, און בעזונדערס אין פוילען דער אנטיסעמיטיזם, צוליב דעם דארף מען בכדי זיך ענערגיש אקעגענשטעלען דעם שונא פעסטער שליסען די ריהען און אזוי ארום ווערען א שטארקערער כח, און אויב מען וויל ציטירען א ביישפיל איז וואס אייגענטליך עס זאל בעשטעהן די דאזיגע קאנצענטרירטע טעטיגקייט, ווערט הויפטזעכליך אנגעוויזען אויף דער נויטווענדיגקייט צו אינטערווענירען ביי דער רעגירונג. דער דאזיגער ארגומענט ווערט, מעהר אדער ווייניגער פארמולירט אויף פאלגענדען אופן: ווען צו דער רעגירונג קומען פארשטעהער פון פארשידענע פארטייען, האט אזא אינטערווענץ צו ווייניג אויטאריטעט אז עס זאל מאכען א איינדרוק אויף דער רעגירונג, אנדערש וואלט אבער געווירקט די אויטאריטעט" אינטערווענץ פון גאנצען פוילישען יודענטום.

צו שאפען די דאזיגע געמיינזאמע רעפרעזענטאנץ מעלדען זיך די פארשידענסטע ארגאניזאציעס, פארשטעהט זיך, אז דאס רוב אזעלכע, וואס נישט זיי זענען בעשטימט און נישט זיי האבען א בערוף צו פאליטישער טעטיגקייט. פראפעסיאנעלע ארגאניזאציעס מיט אויסדריקליכע און אויסשליסליכע פראפעסיאנעלע צילען און דערביי אויף א גאנץ בעגרענעצטען איינהאלט פון דער אנדערער פאזיציעס — יאנעלער ספעציאליטעט, פאדערען א גרויסען אנטייל אין דער אלגעמיינער יודישער רעפרעזענטאנץ וועמענס אויפגאבע עס איז נאר צו פארטרעטען דעם אלגעמיין־יודישען פאליטישען אינטערעס. עס איז פארשטענדליך, אז אזא פאטאלע צונויפמישונג פון ספעציפיש ווירטשאפטליכע אינטערעסען מיט דער אלגעמיינער פאליטיק, קאמפליצירט נאר די פראגע און פיהרט אריין אזא פערוויקלונג פון וועלכער מען קען קיינמאל נישט ארויס.

אויב מען וויל פאקטיש צוטרעטען צו שאפען א ארבייטס פעהיגע אלגעמיין יודישע פארשטעהערשאפט דארף מען קודם כל פארשטעהן די פונקציעס פון אזא רעפרעזענטאנץ, און צווייטענס גענוי סעגרעגירען די יודישע ארגאניזאציעס פון שטאנדפונקט, צי זיי פאסען זיך אדער זיי פאסען זיך נישט, צי זיי זענען בערופען אדער נישט בערופען צו פאליטישער טעטיגקייט.

קודם כל דארף פעסטגעשטעלט ווערען אז די פאראייניגטע רעפרעזענטאנץ דארף געשאפען ווערען נישט מיט'ן צוועק שטארקער צו ווירקען אויף דער רעגירונג, אויף דער איצטיגער רעגירונג קען מען נישט שטארקער ווירקען, פשוט דערפאר, וואס זי ערלויבט נישט דעם דרוק. א זאך דעם דארף מען נישט פארגעסען, אז די רעגירונג האט אין דער יודישער פראגע א פעסטגעשטעלטען פראגראם, וואס איז ווייט דערפון אונז צופרידענשטעלען אפילו פון נישט צו באאונרוהיגען אונז, און דער דאזיגער פראגראם שטיצט זיך נישט אויף עפעס א אימפראוויזאציע וואס איז ארויסגערופען דורך פעהלערהאפטע הנחות, וועלכע מען קען לייכט בעזייטיגען. דאס איז א דורכגעטראכטער פראגראם, וואס פיהרט צו פערברייטערען דאס ווירטשאפטליכע טעטיגקייטס געביט פון אנדערע געזעלשאפטליכע גרופען אויפ'ן חשבון פון די יודען, צוליב וואס דער יודישער ווירטשאפטליכער האריזאנט ווערט שטארק פערשמעלערט. דא וועט נישט העלפען קיין שום יודישע פאראייניגונג. מיט'ן קאפ וועט מען קיין אייזערנע ווענד נישט אדורכהאקקען.

אלזא צו וואס דען איז נויטיג די יודישע פעראייניגונג? צו איינהייטליכער פעסטיגונג פון יודישען פאלק. עס געהט וועגען בעשטימען א וועג און א ציל, עס געהט וועגען קאנצענטרירען דעם מאסען ווילען און מאסען ענערגיע אויף אזעלכע ארבייטען און צילען, וואס טראגען אין זיך די גאראנטיע פון א פערבעסערונג פון אונזער גורל און אפשר אויך פון אונזער בעפרייאונג, די עפאכע אין וועלכער מיר לעבען, עפענט פאר אונז זעהר גרויסע געפאהרען, און מיר מוזען זאגען: אבגרינדען, אבער אויך — עס איז זעהר וואונדערליך אבער בוכשטעבליך אמת — אומגעהויערע האריזאנטען פון ענטגילטיגער אויפבויאונג. מיר האבען פאר זיך נישט נאר די אויפבויאונג פון ארץ־ישראל, נאר אויך דעם גאנצען איבעריגען פון פאלקס־לעבען. סיי ווירטשאפטליך און סיי פאליטיש, ווי אויך קולטורעל, צו דער דאזיגער פאזיטיווער ארבייט מוזען מיר זאמלען אלע פאזיטיווע כחות, זעלבסטפארשטענדליך אז די זעלבסטפארטיידיגונג דארף אויך נישט פערנאכלעסיגט אדער גרינג געשעצט ווערען.

ווער האט אייגענטליך שאפען די פאראייניגונג? צי דער גאנצער מישמאש פון די פראספעקט־

בעלע ארגאניזאציעס, וועלכע מיר שאפען שוין דרייסיג איינדער יאהר ביז צו לעכערליכקייט. עס גענוגט דאך נעמט א אמוניגסטען וועזענטליכער, לעצטהאנדליגער און צופעליגער פרט, אז עס זאל זיך שוין ארום איהם שאפען א ארגאניזאציע, גרויסער האנדעל, קליינער האנדעל, מיטעלער האנדעל, האנדעלס אגענטור, אזא צי אנדערע מלאכה א. א. וו. אין דער אונענדליכקייט — דאס זענען אליין זעלבסטשטענדיגע ארגאניזאציעס מיט זעהר גרויסע פרעטענזיעס, וואס האט דאס אלץ פאר א שייכות מיט שאפען א פאליטישע רעפרעזענטאנץ?

באמת'ליך, אז דאס פיהרט צו לעכערליכקייט, דעריבער דארף מען שטעלען נאר דעם איינציגען ריכטיגען פרינציפ, אז נאר אידעאישע ארגאניזאציעס האבען דאס רעכט צו בעטייליגען זיך אין אזא פאליטישע רעפרעזענטאנץ, דאס הייסט, נאר אזעלכע אלגעמיין־יודישע ארגאניזאציעס, וואס שטרעבען צו ארגאנידירען דאס גאנצע יודישע פאלק אויפ'ן יסוד פון איין מעכטיגען געדאנק, אדער איין אידעאל, אזעלכע ארגאניזאציעס זענען פערהאן צוויי: די ציוניסטישע און די אגודה, די ערשטע ארגאנידירט דאס פאלק נאציאנאל, די צווייטע רעליגיעז. דער „בונד"

גנעלבער וואלט געקענט געהערען צו דער קאטעגאריע, ווייל ער האט אלס יסוד א שטארקע סאציאלע אידעע, קומט נישט אין בעטראכט ווייל ער שליסט זיך אליין אויס פון דער יודישער געמיינשאפט, אנערקענענדיג נאר א קלאס. עס בלייבען דעריבער איבער נאר צוויי ארגאניזאציעס, וואס אנערקענען די גאנצקייט פון יודישען פאלק, וואס שטרעבען איהם אויסצובויען פון א אידעע אין ברייטסטען מאסשטאב

אויב מען דערמאהנט נאר די אגודה אלס רעליגיעזע ארגאניזאציע, איז עס נישט דערפאר וואס אנדערע רעליגיעזע גרופירונגען ווערען נישט אנערקענט, נאר דערפאר, וואס נאר זי אליין האט אנגענומען דייטליכע און שטארקע ארגאניזאציאנעלע קאנטורען. פערשטעהט זיך, אז עס וואלט א סך בעסער און זיכערער געווען ווען דאס רעליגיעזע יודענטום בכלל, אויב עס וואלט נאר דעם דאזיגען ארגאניזאציאנעלען יסוד אנערקענט, וואלט זיך ארגאנידירט, דערווייל זעהט מען אבער אויף דער אויבערפלאך פון יודישען לעבען נאר ארגאנידירט די אגודה. עס איז שווער צו ענטשיידען צו די רעפרעזענטירט דאס רוב פון דער יודישער ארטאדאקסיע אדער פון איהר מינדערהייט. דער בלויזער פאקט פון ארגאני־

זאציע גיט איהר צו קראפט און גלאנץ. דאס יודענטום וועט זיך מוזען אויסלערנען פערשטעהן און אפשאצען דעם כח פון ארגאניזאציע, אלס א שעפערישען פאקטאר, אין דעם בלויזען שאפען פון א ארגאניזירט נאציאנאל לעבען דריקט זיך שוין אויס שעפערישע און בעפרייערישע טענדענצען.

דעריבער דארף מען אין יעדער פאראייניגונגס טענדענץ זעהען א ערשיינונג פון דער פערווירקליכונג פון היסטארישען נאציאנאלען בעפרייאונגס אקט.

דערפאר אויך איז אפשר די בעסטע מעטאדע פאר'ן ציוניזם אנצוהויבען פון די אייגענע רייהען, דער ציוניזם מוז זיך פאראייניגען, צונויפבינדען און דערמיט פערשטארקען אין דער אונענדליכקייט זיין פראנט. עס מוז אפגעשטעלט ווערען די העסליכע אינערליכע מלחמה, וואס קאסט אונז כח און בערייטונג.

עס אונטערליגט נישט קיין שום ספק: עס זענען פערהאן דייטליכע פאראייניגונגס־טענדענצן, עס איז פערהאן א טיפע בעדערפניש דאס צו רעגולירען, די אויפגאבע איז גרויס און פולשטענדיג רייף צו דער לעזונג.

דער אנטיסעמיטיזם איז 100 מאל שטארקער, ווי וועלכע ס'איז אנדערע ראדיקאלע בעוועגונג

אין קראקאווער סאנאציאנישען „טשאס" איז פערעפענטליכט געווארען א ארטיקעל אין וועלכען עס ווערט קריטיש בעלויכטען די לאזונגען וואס ווערען לעצטענס געהערט אין סאנאציע־לאגער ווי למשל דער „קורס אויף לינקס", „שטיצען זיך אויף די מאסען" א. אז. וו.

די צייטונג פיהרט אויס, אז שטיצען זיך אויף די מאסען, בעדייט בעריקזיכטיגען די פאדערונגען פון די מאסען, און וואס ווילען אייגענטליך די מאסען אין פוילען? די ווילען דריי זאכען: ערשטענס וואוילשטאנד, (זאל רעגירען ווער עס וויל, אפי' עס זאל זיין גוט), צווייטענס ווילען די מאסען האבען ווייניגער צו טאן מיט די אמטען, און דריטענס — די פאדערונג פון די מאסען, דערויף ענטפערט דער „טשאס":

„די לעזער ווייסען ווי ווייט מיר זענען פון אנטיסעמיטיזם, זיי ווייסען, אז מיר האלטען דעם אנטיסעמיטיזם פאר א בארבאריזם און אומזין, אבער מיר זענען נישט בלינד. קיינער קען נישט לייקענען, אז די אנטיסעמיטישע שטימונגען זענען אין אונזערע מאסען אומגעהויער שטארק, די פאלאקען ווילען נישט קיין מלחמה מיט די סאוויעטען, נישט מיט דייטשלאנד, נישט מיט ליטע, נישט מיט טשעכאסלאוואקייען, אבער מיט זיכערקייט ווילען זיי אין זייער גרעסטער מעהרהייט א מלחמה מיט די יודען. דער אנטיסעמיטיזם איז זיכער ביי אונז 100 מאל שטארקער, ווי דער אנטיקלעריקאליזם, אנטי־קאפיטאליזם, אדער די בעוועגונג פאר דער אגראררע־

פארם, ווייל די אלע אנדערע ראדיקאלע לאזונגען צוזינגען דאך צו א געוויסער געדאנקען אנשטרענגונג, וואס איז דאס אזוינס קאפיטאליזם, צי איז א קרעמער א קאפיטאליסט, צי א אינטערעסען געמיינשאפט? וואס איז דאס אזוינס קלעריקאליזם, און וואס איז דאס אזוינס רעליגיע? וואס הייסט א גוטס בעזיצער, צי דער וואס האט 10 מארק, אדער דער וואס האט 100, צי דער וואס האט 1000? דער אנטיסעמיטיזם בעפרייט אבער אינגאנצען פון קלערען, האט א קרומע נאז — איז דער מאדנע אריין, וואס איז דיין — איז מיין, און גענוג מיט דער פאראדע.

די אנטיסעמיטישע שטימונגען זענען זעהר שטארק נישט נאר ביי די ענדעקעס, נאר אויך איז די טאטען פון רעגירונגס לאגער, עס איז מיט א קורצער צייט צוריק, האט אונז א פראווינציאנעלער טוער פון ב. ב. א ארענטליכער מענש, גאנץ נאאיוו געזאגט: „איך האב מיך אזוי געפרעהט, ווען מען האט ביי אונז געשאפען די איזאלאציע לאגערען, איך האב געמיינט, אז מען וועט אפיסעל אונזערע יודעלעך ארויסשיקען אהין".. אט וואס די מאסען ווילען. מיר האבען שטענדיג געזאגט, אז די ענדעקעס פערזיכערט אומשטערבליכקייט, נישט דער געביוט פון זייערע פיהרער, נאר די יודישע פראגע, נאר דעמאגאגיע איז נישט פערהאן קיין פרעסטיזש, ווער עס הענגט אין פוילען ארויס דעם אנטיסעמיטישען פאהן, דער געווינט אין 24 שעה די מאסען. זאל מען אין דער „גאזעטא פאלסקא" ארויסהענגען

דעם פאהן „נידער מיט יודען" און אין דער „גאזעטא ווארשאווסקא" וועט קיינער נישט בלייבען. צום גליק געהט נישט די רעגירונג צו א דערנעהענטערונג צו די מאסען דורכ'ן אנטיסעמיטיזם, און נישט מיר ווילען איהר דערצו צורעדען. וועגן כח פון אנטיסעמיטיזם אין פוילען זאגט עדות דער פאקט, וואס קיינער קעמפט נישט מיט איהם, אלע בעהאלטען זיך אין די מייזעלעכער. אפילו די פראגרעסיווע ליבעראלען פון „קורייער פאראנני" ווילען דאס דאזיגע פראבלעם נישט בעריהרען, ווי האט געזאגט דער פערשטארבענער קאזמיערז ערעבעק: „וועגען צוויי פראגען איז גלייכער אין פוילען נישט צו שרייבען — וועגען דער קירכע און יודען", מען דארף פרישט דעם קאנסערוואטיווען „טשאס", אז ער זאל עפענטליך רופען צום קאמף מיט'ן אנטיסעמיטיזם

די דעמאקראטיע — פערענדיגט דער „טשאס" — די הונדערט פראצענטיגע דעמאקראטיע אין פוילען קען היינט זיין אויך א קאמוניזירענדע אדער א אנטיסעמיטישע, א סך גרעסער איז דערביי די וואהרשיינליכקייט פון א אנטיסעמיטישע דעמאקראטיע. די דאזיגע ביידע עווענטואליטעטען זענען אזוי אומהיימליך, אז עס זעהט אונז שוין אויס א סך בעסער צו בעגרעניצען די דעמאקראטיע, ד. ה. נישט זוכען קיין אונטערשטיצונגען ביי די מאסען, אויפ'ן חשבון פון בעגרענצען די דעמאקראטיע וועט מען קענען ראטעווען א ביסל טייערערען פקדון פון פאר דער מלחמה ד. ה. — דעם ליבעראליזם".

ווי אזוי איז ערמארדעט געווארען געארג שטראסער

אטא שטראסער פערעפענטליכט אין זיין צייטונג „די דייטשע רעוואלוציאן" א אויטענטישען בעריכט, ווי אזוי זיין ברודער געארג שטראסער איז ערמארדעט געווארען.

שבת דעם 30. יוני, האלב צוויי א זייגער, זענען אין געארג שטראסערס וואוינונג אריינגעדרונגען פינף בעאמטע פון דער געהיימער מלוכה־פאליצי און פערלאנגט צו רעדען מיט שטראסערן. ער איז פונקט געזעסען מיט זיין פאמיליע ביים מיטאג און האט שוין געהאט בדעה צו געהען אין דער פאבריק, וואו אויף 3 א זייגער איז געווען בעשטימט א פייערונג פאר די ארבייטער און אנגעשטעלטע איינגעארדענט דורך שטראסערן.

די בעאמטע האבען שטראסערן אריינגענומען אין א בעזונדערען צימער און איהם ערקלערט, אז ער מוז מיט זיי מיטגעהען אין זיין בירא, וואו זיי ווילען דורכפיהרען א רעוויזיע. געארג שטראסער איז צוריק אריין צו זיין פאמיליע זיי בערוהיגט און ער־

קלערט, דאס ער מוז פאהרען מיט די בעאמטע אין בירא, ווייל ער מוז זיין אנוועזענד ביי דער רעוויזיע.

די בעאמטע זענען מיט איהם געפאהרען, אבער צוריקקומענדיג צום בירא האבען זיי זיך שוין אפגעזאגט פון אדורכפיהרען די רעוויזיע, פאר'ן בירא האט שוין געווארט א אפטיילונג פון שוץ שטאפלען און שטראסער איז איבערגעגעבען געווארען אין זייערע הענט.

שטראסער איז באלד געבונדען געווארען אין קייטען, ארויפגעווארפען געווארען אויף א אויטא און אין שנעלען טעמפא אפגעפיהרט געווארען דורך די שוץ שטאפלען אין גרינעוואלד. די בעאמטע פון דער „געסטאפא" זענען זיך רוהיג אוועק און אויף די פראגען פון די בעאמטע עדות פון דעם געשעהענעם האבען די נאר געצויגען מיט די פלייצעס.

אין גרינעוואלד האבען געהרינגס בלוטיגע שליחים געטריבען שטראסערן טיף אין וואלד אריין,

דאן האבען זיי איהם אנידערגעווארפען אויף דער ערד און אונטער ווילדע געשרייען, האבען זיי איהם אזוי לאנג געטרעטען מיט די פיס, ביז ער האט שוין נישט געגעבען קיין סימן פון לעבען.

ארום האלב 4 זענען דריי פון די דאזיגע געהרינגס מערדער באנדע ווידער צוריקגעקומען אין שטראסערס פריוואט וואוינונג, וואו עס האט זיך געפינען די גאנצע פאמיליע אין דער גרעסטער זארג. אויף די בעאונרוהיגטע פראגען פון שטראסערס פרוי וואו איהר מאן געפינט זיך האט איינער פון די באנדע געענטפערט:

„דאס קען קיין מענש נישט וויסען", פלוצלינג האט ער פון דער ביכער שאנק ארויסגענומען א בוך און געפרעגט: „ווי קומט דא אהער אזויפיל געלד"?

אין דער אמת'ן האט ער דאס געלד אליין אונטערגעווארפען, דאס איז געווען שטראסערס געלד, ווייל עס איז געווען פאר'ן ערשטען און ער האט ערשט געהאט בעקומען זיין פענסיע. די מערדער האבען דאס ארויסגענומען פון זיין פארטפעל און עס אונטערגעווארפען זיין פאמיליע.

אין דער גרעסטער פערצווייפלונג האט די אומגליקליכע פרוי אין דער בעגלייטונג פון איהר ברודער בעמיהט זיך צו זעהען מיט היטלערן, פריק'ען, געהרינג און אנדערע, די אלע האבען הונדערטער מאל געגעסען ביי איהר טיש, היטלער איז געווען דער טויף פאטער פון שטראסערס צווילינגס זיהן) האבען די איצט נישט צוגעלאזט צו זיך. מען האט איהר נאר געגעבען צו וויסען, אז זי זאל האלטען דאס מויל, ווייל אז נישט וועט זי האבען דעמזעלבען סוף.

טעג זענען פערביי און די אומגליקליכע פאמיליע האט נישט געהאט קיין שום ידיעה, וואס איז געווארען פון זייער פאטער, ערשט ווען שטראסערס פריינד האבען אנגעהויבען אדורכצוזוכען די גאנצע געגענד, מיט'ן צוועק צו געפינען דעם טויטען קערפער עווענטועל איהם צו פאטאגראפירען, האט געהרינג געלאזט ארויסגראבען דעם קערפער און וואלד איהם פערברענט און צוגעשיקט די אש דער פאמיליע מיט דער בעמערקונג, אז דאס איז געארג שטראסער.

די ביאליק־טרויער־פייערונגען אויף דער גאנצער וועלט

בריסעל. (י.ט.א.) אין אלע בעלגישע יודישע ישובים זענען איינגעארדענט געווארען טרויער־אווענדען נאך ח. נ. ביאליק.

אין אנטווערפען האט מספיד געווען ח. נ. ביאליק'ן אויף דעם טרויער־אווענד, וואס איז איינגעארדענט געווארען דורך דער ציוניסטישער פעדעראציע אין איינעם פון די אנטווערפענער גרעסטע זאלען — דער בעקאנטער בערלינער ראבינער ד"ר יאכים פרינץ.

האמבורג, (י.ט.א.) די פערוואלטונג פון דער יודישער קהלה אין האמבורג האט איינגעארדענט א טרויער־אווענד צום אנדענקען פון חיים נחמן ביאליק. נאך דעם איינלייטונגס־ווארט פון קהלה־פרעזעס אדוו. דאוויד האט ד"ר ערנסט סימאן (חיפה) געהאלטען אויף העברעיש א רעדע וועגען ביאליקס לעבען און שאפען. נאכדעם איז אויסגעפיהרט געווארען די קאנצערט־טייל פון טרויער־אווענד.

יאסי, (יט"א) אין יאסי האבען די יודישע ארגאניזאציעס פראקלאמירט א טרויער־טאג צום אנדענקען פון ח. נ. ביאליק, אויף דער טרויער־פייערונג האט דער דיכטער פינסקי געהאלטען אנ'איינדרוקספולע רעדע וועגען ח. נ. ביאליק אלס שאפער פון דער אייראפעאיש־העברעאישער ליטעראטור.

סאן־פאולא, בראזיליען (יט"א) די ידיעה וועגען דעם טויט פון חיים נחמן ביאליק האט ארויסגערופען גרויס טרויער צווישען די בראזיליאנער יודען. די „סאן־פאולער יודישע צייטונג" און „די יודישע פאלקס צייטונג" פון ריא דע זשאנעירא האבען ארויסגעגעבען ספעציעלע אויסגאבען. אין אלע יודישע ישובים זענען איינגעארדענט געווארען טרויער־פייערונגען געווידמעט דעם גרויסען נאציאנאלען דיכטער.

דער רומענישער „קאפיטאן“

די מאלפע, וואס מאלפעוועט נאך מאלפעס

... „קאפיטאן“ איז געוואָרען לעצטענס אַ ביי־פעלד פאַר די פאָרשפּריימער פון דער פאַשיסטישער אי־דעע. איין ווינקעלען איז מען, אָפּיציעל פּונקט אַזוי פייערליך צו דעם לאַנד פון קעניג קאַראָל, ווי צו דעם שמייכלענדיגען פראַנקרייך. ס'איז אַ פייב־שאַפּס צוליב פּאָליטיש עפּלענער — וועלכע גיבען זיך לאַנג טענס זעהר גוט איין. די פּעהיגע און פּיפיגע דיפּלאָ מאַטען פון דעם „קע ד'אָרסעי“, און רומענישע שטאַטס־שפּיץ און פּעסט ווי איהרע חברים פון דער קליינער אַנטאַנטע, היינטער פאַרין און ווייט ווייט פון רוים.

די סימפּאַטיעס פון פאַשיסטישען רעזשים געהערען צו דער רומענישער יוגענד, בפרט צו די לעגיאָנערען פון דער טרויעריג־בעריהמטער „אייזער־נער גוואַרדיע“, געפיהרט דורך דעם יהודן־פרעסער רעשער קאַפּיטאַן קאָרנעליו זעלעאַ קאָדרעאַנו, און דער האַקענקרייץ הערסט דאָ נישט, ווי אין היטלער־לאַנד: פיהרער, נאָר דווקא: קאַפּיטאַן.

האָבען מיר שוין צוויי דריי־טיטלען: פיהרער, דוטשע און קאַפּיטאַן...

די לייט פון קאָדרעאַנו הייסען לעגיאָנערען און פאַרהיילגען די האַקענקרייץ־פאָהן, אָבער זיי זאָגען, אַז היטלעריסטען זענען זיי נישט. וואָס־זשע דען? „איך מעג זיין דער מוסאָליני פון רומעניען“ האָט דער קאַפּיטאַן מיט איינעגע וואָכען צוריק דער־קלערט און דיינע חברים זאָגען שוין, אַז זיי זענען פאַשיסטען. און דאָס געפעלט אין איטאַליען און מען זינגט פאַר זיי דעם גאַנצען הלל. פאַר דעם אַל־טען „חבר“ פון דעם בשלוגען קוזאַ — נישט. פאַר דעם יונ־גען, באַנדיטיש־מעריטערישען קאָרעאַנו — יאָ.

און אַ פיינער סטיליסט, דער מיטאַרבייטער פון דעם גרעסטען איטאַליענישען בלאַט „סטאַמפּאַ“ די זאַנאַטאַ ... האָט געהאַט אַ לאַנגען געשפרעך מיט דעם ביידעם „קאַפּיטאַן“ און קאָדרעאַנו האָט זיך אַראָפּגערעדט פון האַרצען. גערעדט מיט סענטימענט און ווייכקייט, ממש אַ גרויסער באַציאַנאַלער קעמ־פער. לאָמיר טאַקע הערען וואָס דער „תם־וישר“ קאָדרעאַנו דערציילט.

* * *

דער „קאַפּיטאַן“ — געמיינט איז קאָדרע־אַנו — האָט קיין אייגען הויז נישט. ער וואוינט און באַהאַלט זיך אין פּאַלאַץ פון גענעראַל קאַנ־טאַקוזינאַ, דער זעלבער גענעראַל וועלכער האָט אַ גרויסען חלק אין מאָרד איבערן געוועזענעם פרע־מיער דוקאַ, און דער קאַפּיטאַן האָט ליב קודם־כל צו דערציילען זיין ביאָגראַפיע, וועלכע לויטעט זיך אַזוי:

— „איך בין געבוירען אין יאַסי, די אייביגע שטאָט. דאָס רוים פון רומעניען, דעם 13־טען סעפּטעמבער 1898.

— איך האָב געלערנט אין מיליטערישען אינ־סטיטוט פון בוקאַרעשט, זייענדיג 17 יאָהר אַלט בין איך אַוועק אין מיליטער אַלס פרייוויליגער און 1917 קום איך צוריק אין אינסטיטוט כדי איהם צו ענדיגען, אָבער ס'איז מיר געווען שווער צו לערנען. דאָס איז מיין גאַנצע ביאָגראַפיע“.

און אויסער זיינע און די אַנדערע פריינדס־גע־שריי און שלאַג־ווערטער און ברוטאַל־ציניש פּראָקלאַמאַציעס צום פאָלק האָט די „אייזערנע גוואַרדיע“ גאָרנישט. דאָס פאַרמעגען פון די אַנטי־סעמיטישע סטודענטען, לויט ווי קאָדרעאַנו זאָגט, באַשטעהט בסך הכל אין אַ קליינעם פאָרד־אויטאָ־מאָביל, שוין שטאַרק צעהאַקט און צובראָכען, און אויף איהם פאָהרט דער „קאַפּיטאַן“ פּראָפּאַגאַנדע צו מאַכען. אַחוץ צוזאַמענקלייבען זיינע חברים אויף עפּעס אַ „פריינדליכער יאַזדע“ אין אַ יידישען דאָרף אַדער אין יידישע גאַסען אַריין...

קאָדרעאַנו מאַכט זיך מיאוס תמעוואַטע, ווען ער רעדט מיט אַ פרעמדען זשורנאַליסט און בפרט טאַקע מיט אַ פאַשיסטישען, ס'פּאַסט איהם ממש נישט צו רעדען וועגען זיינע „יידישע לייכטוניגען“ וועגען די צוטראָגענע יידישע קעפּ און געשעפטען וועגען דעם טעראָר וואָס זיינע לעגיאָנערען איבען אויס אויף דער יידישער באַפעלקערונג פון רומעניען, זיך אין נישט אנגענעהם וואָס איך בין אַ קולטור־מענש, כביכול, אַלס אַ אידעאַליסטישער רעוואָלוציאָנער:

— אין פּאָליטיק האָב איך דעביוטירט — זאָגט ער — אין 1919, קעמפענדיג געגען די קאָמוניסטען, אין 1922 בין איך שוין געשטאַנען בראש פון די נאַציאָנאַליסטישע סטודענטען אין יאַסי, אָבער אונ־זער „אייזערנע גוואַרדיע“ איז ערשט אַרויס אויף דער ליטעראַטור שיין אין 1927: מיר זענען געווען פינף סטודענטען אָהן אַ גראָשען אָהן שטיצע — נאָר מיט היילגען גלויבען אין אונזער אידעאַל...

ווי איהר זעהט, ווייל דער „קאַפּיטאַן“ מאַכען אַן איינדרוק: ער האָט אין גלויבען אַ הייליגען אי־דעאַל. — וועגען יודען רעדט ער אָבער נישט. ס'פּאַסט נישט צו ווייזען זיך פאַר אַ פרעמדען אַלס נישט־קולטורעלער אַנטיסעמיט ווי געזאָגט.

קאָדרעאַנו דערציילט ווייטער וועגען זיינע „אידעאַליסטישע“ קאַמפען:

— אין די ערשטע יאָהרען פון דער „אייזער־נער גוואַרדיע“ האָט מען זיך מיט אונז נישט גער־רעכענט. מיר זענען געווען קליינוואַרג: איך איך עלטער פון 27 יאָהר, מיינע פריינד — 24 און 22 יאָהר, און דאָך זענען מיר געגאַנגען פאָראויס, מען האָט אונז געשלאָגען, די רעגירונג און די מאַסען האָבען אונז נישט געלאָזט צו רוה אָבער מיר האָבען געמוזט קעמפען געגען די קאָמוניס־טען(!) כאָטש מען האָט אונזערע לעגיאָנען אויפ־געלייזט, געשלעפּט אונז פאַר די טריבונאַלען, גע־חיכמען, פּראָצעסען — און תמיד פריגעשפּראָכען.

(אַ מאַרטירער, אַ רחמנות. נעבעך אויף איהם...)

— אין 1931, טראָץ אַלע רדיפות, האָבען מיר אַרויסגעשטעלט קאַנדידאַטען צו די פּאַרלאַמענט־וואַהלען אין 17 קרייזען און צוזאַמענגעזאַמעלט 34 טויזענד שטימען, קיין העקטאַט האָבען מיר נישט געקענט בעקומען, אָבער אונזער כוח און איינפלוס האָט זיך בעוויזען פאַר אַלעמען, צוויי חדשים שפּע־טער האָבען מיר קאַנדידירט אין בעסאַראַביע ביי צוגאַב וואַהלען און געוואונען! אַלע פּאַרטייען האָבען געאַס גע־גאַלד, מענשען שטיצע, און מיינע לעגיאָנערען זענען געגאַנגען צופוס, הונגעריג, נישט אויסגעשלאָ־פען, און מיר האָבען בעקומען 12 טויזענד שטימען געגען 7 טויזענד פון די ליבעראַלען און 7 טויזענד פון די נאַציאָנאַל־צאַראַניסטען און אַווערעסקו־פּאַרטיי, און אַזוי אַרום בין איך אַריין אין רומענישען פּאַרלאַמענט.

ווידער, פאַרשטעהט זיך, דערציילט נישט קאָדרעאַנו אויף וועמעס חשבון זיינע לעגיאָנערען האָבען געלעבט: אַז יודען האָבען געמוזט זיי אויסהאַלטען און נאָך קלעפּ בעקומען אַז טעגליך פלעגט פּאַסירען אַ שטילער, אָבער בלוטיגער פּאָגראָם. ס'פּאַסט נישט...

— איינעגע חדשים שפּעטער — רעדט ווייטער דער קאַפּיטאַן, האָבען מיר זיך ווידער געלאָזט אין קאַמף, אין מאָלדאַוויען, מיינע לעגיאָנערען פלעגען מאַכען אַסיפות אויף די מיליטערישע בית־עלמין'ס און דערמיט אַרויסרופען דעם גרעסטען צוטרוי און ענטוזיאַזם פון די בירגער, און די רעזולטאַטען זע־נען געווען אויסערגעוועהנליך גינסטיגע פאַר אונז: אַלע פּאַרטייען — אויך — געגען אונז, און דאָך האָבען די ליבעראַלען בעקומען פינף טויזענד שטימען, קוזאַ — פינף הונדערט בסך הכל און די „אייזערנע גוואַרדיע“ — 5700 שטימען.

אַז קאָדרעאַנו האָט דערמאָנט קוזאַס נאָמען דאַרף ער אויך עפּעס זאָגען וועגען אַנטיסעמיטיזם. ס'איז דאָך אַזאַ אַרטיקעל, וועלכען מען קען נישט בעהאַלטען, ווייל אַפילו אַ פרעמדער, און אַ פאַשיסט, ווייסט אויך אַז יודען ווערען פאַנאַנדערגעריסען דורך דעם קאַפּיטאַנס לעגיאָנערען. און דער קאַפּיטאַן רעדט ווייטער וועגען אַנטיסעמיטיזם. זאָגט ער, געווישליך:

— דער אַנטיסעמיטיזם איז איין פּונקט פון אונזער פּראָגראַם, אָבער בשום אופן נישט אונזער הויפּט־ציל, פאָלשטענדיג אַנטיסעמיטיש איז די פּאַר־טיי פון פּראָף. קוזאַ, וועלכע שלאָגט טעגליך יודישע קעפּ און ברעכט שויבען פון יודישע געשעפטען, אַז־אַזעלכע זאַכען טוען מיר נישט. איך בין אַפילו אַ תלמיד פון קוזאַ בין איהם שטאַרק מכבד, אָבער כ'האַלט אַז אַ 78 יעהריגער זקן איז נישט אימשטאַנד צו מאַכען אַ רעוואָלוציע — דאָס איז אונזער אויפ־גאַבע, דער ציל פון דער יוגענד.

נאָך דער האַליגען ציניש־ליגנערישען „האַרץ מקום“ פון דעם יודען־פרעסער איז הלכות אַנטיסע־מיטיזם — וועלכען דער פרעמדער קען נישט גלויבען און גיט אי... איבער מיט אַ פּראַגע־צייכען — קומט ווייטער די „רחמנותדיגע“ געשיכטע פון די גרויסע זיגען און... אומגליקען, וואָס האָבען גע־טראָפען מיט די „אידעאַליסטישע“ לעגיאָנערען פון דער „אייזערנער גוואַרדיע“...

— אין 1932 האָבען מיר שוין קאַנדידירט אין 36 וואַהל־קרייזען און, קעמפענדיג געגען דער פּאָ־ליציי און דער רעגירונג, האָבען מיר ערוואָרבען פינף מאַנדאַטען אין פּאַרלאַמענט, ווי איהר זעהט האָט קיין שום כוח אַפילו די פראַנצויזישע פריימויערער, אונז נישט געקענט בעזיגען... און פּאַרלאַמענט: היינט אין ווענים, נישטאָ דאָ גנאָס צו טאָן...

קאָדרעאַנו האָט ליב צו בעווייזען זיין העלדיש־קייט: — ווייל דער פרעמיער דוקאַ האָט געוואָלט קאָנפיסקירען די „אייזערנע גוואַרדיע“ — האָבען איהם זיבען מיינע לעגיאָנערען דערשאָסען, פּאָליציי האָט מיך צוויי חדשים געזוכט און נישט געפונען. צוויי טעג פאַרן פּראָצעס בין איך אַליין געקומען צום ריכטער! איך בין פריי, ווי איהר זעהט, איך לעב, כדי צו בעפרייען דעם רומענישען פאָלק און גרויס מאַכען זיך באַמען צווישען די פעלקער.

ש. איזאַקסאָן.

ערפאָלגרייכע ענטוויקלונג פון אנטי־דייטשען באָיקאָט אין אמעריקא און קאנאדע

נ י ו י א ר ק, (יט"א) דער אַנטי־היטלעריס־טישער באָיקאָט־קאָמיטעט ביים יודיש־אַמעריקאַנער קאָנגרעס האָט זיך אין משך פון דער לעצטער צייט געשטעלט אין פאַרבינדונג מיט העכער 2000 יודישע און נישט יודישע אימפּאָרטערען פון איי־ראָפּעאישע סחורות און מעהרסטענס איז געלונגען זיי צו איבערצייגען, אַז זיי זאָלען צושטעהן צום באָיקאָט.

די באָיקאָט־קאָמיסיע בעמיהט זיך אויך מיט ערפאָלג צו ווירקען אויף די פירמען, וועלכע בע־ציהען אייראָפּעאישע סחורות אויף דייטשע שיפן, זיי זאָלען זיך מעהר נישט בענוצען מיט דייטשע שיפען.

מ אָ נ ט ר ע אָ ל (יט"א) דער אַנטי־דייטשער באָיקאָט־קאָמיטעט ביים קאַנאַדישען יודישען קאָנ־גרעס ענטוויקעלט לעצטענס אַ זעהר לעבהאַפטע טעטיגקייט. דער קאָמיטעט שטעהט אין פאַרבינדונג מיט דער אַנטי־נאַציסטישער ליגע אין אַמעריקא אונטער דער אָנפיהרונג פון אַדוו. סאַמיועל אונ־טערמייער, מיט דעם צענטראַלען אַנטי־היטלעריס־טישען קאָמיטעט אין פוילען און מיט די ענטספּרע־כענדע אָרגאַניזאַציעס אין אַנדערע לענדער.

OGŁOSZENIA TELEFONICZNIE

121-36

lub

121-16

Załatwia fachowo
Akwizycja ogłoszeń

S. Fuchs

Piotrkowska 50

הונדערטער דייטשע פליטים פערלאָזען בעלגיען

און בעזעצען זיך אין בראַזיליען און אין ארץ־ישראל

אַ נ ט ווע ר פּ ע ן, (י.ט.אַ.) אין די לעצטע טעג האָט זיך בעדייטענד פאַרגרעסערט די עמי־גראַציע פון דייטשע פליטים, וואָס האָבען זיך ביז־איצט אויפגעהאַלטען אין בעלגיען און אין פאַרשי־דענע לענדער מעבר לים, הויפּטזעכליך קיין בראַ־זיליען. וואו די בעלגישע פליטים־קאָמיטעטען מיט דער הילף פון אַנטווערפּענער עמיגראַציע־געזעל־שאַפט „עזרה“ האָבען לעצטענס אַוועקגעשיקט בערך 400 פליטים.

אויפ'ן גרונד פון בעזונדערע פליטים־סערטי־פיקאַטען האָבען קיין א"י עמיגרירט איבער הונ־דערט דייטשע פליטים, לרוב אַרבייטער און בעלי־מלאכות. אין די פאַראייניגטע שטאַטען ווי אויך אין פאַרשידענע לענדער פון דרום־אַמעריקא האָ־בען עמיגרירט בלויז איינצעלנע פליטים־משפחות.

איהר טאָג־בוך

(סקיצע) — פון לאַלא קויפמאַן

די רויט־האָריגע אידקאַ האָט אָנגעהויבען פיהרען אַ טאָג־בוך.

„איך האָב בעשלאָסען צו שרייבען אַ טאָג־בוך“ האָט זי אָנגעהויבען. „איך טו דאָס דערפאַר, ווייל איך האָב נישט מיט וועמען צו רעדען און צו־דער־צעהלען דעם אמת. ליגען מעג איך רעדען מיט יע־דען איינעם, אָבער דעם אמת — טאָר מען נישט. די מאַמע טוט באַלד אַ זאָג אידקאַ, הער אויף צו פּלאַפּלען!

„היינט בין איך געוואָרען דרייצעהן יאָהר. דריי־צעהן יאָהר! איך בין שוין אַ גרויסע מויד, זאָגט די מאַמע. איך קוק זיך אַז אין שפּיגעל יעדען טאָג צו זעהן אויב מיינע האָר ווערען נישט טונקע־לער. כאָטש די פרוי, וואָס איז געווען ביי אונז צו־גאַסט, האָט היינט געזאָגט דער מאַמען: „אידקאַס האָר האָבען אַ וואונדערבאַרען קאָליר! אַ קאָליר פון פייער! אַ סך מיידלעך וועלען איהר מקנא זיין“. נאָר אפשר האָט זי נאָר געשפּאַסט איבער מיר? איך וואָלט זעהר וועלען זיין אַ שעהנע, אָבער אַט די רויטע האָר! דעם פאָפאַ איז אויך נישט אָנגע־נעהם, וואָס איך בין אַ רויטע, „אין וועמען ביסטו געראָטען?“, פרעגט ער מיך, און קוקט אויף מיינע האָר. אַמאָל, ווען איך בעהם איהם אַרום און קוש איהם, שטופּט ער מיך אַוועק פון זיך. איך פרעג איהם, זיך איז נישט אָנגענעהם וואָס איך בין אַ רויטע?...

„אידקא! אויב דער פאָפּאַ וועט פרעגען וואו איך בין, זאָג אַז איך בין ביי דער טאַנטע...“ אַזוי זאָגט מיר אַפּטמאָל אָן די מאַמע. איך ווייס אָבער, אַז זי איז נישט ביי דער טאַנטע. איך ווייס נישט אַקוראַט וואו זי איז, אָבער נישט דאָרט. איך האָב איינמאָל צום פאָטער אַ זאָג געטאָן:

— „זי איז נישט ביי דער טאַנטען.

— „וואו־זשע דען איז זי?“ — האָט דער פאָפּאַ געפרעגט.

האָב איך אַ קלער געטאָן און געזאָגט:

„כ'ווייס נישט, אפשר איז זי אין קינאָ.

האָט זיך דער פאָפּאַ פלוצלונג אָנגערופען:

— „יאָ, דאָס וואָלט וואַהרשיינליך געווען קלי־גער צו זאָגען, אידקא, מען ערציהט דיר שלעכט“.

— „און איך האָב געזעהן, אַז דאָס האָט איהם פאַרשאַפט ליידען.

— „מיר דאַכט, אַז דאָ, אין טאָג־בוך, מעג איך שרייבען דעם אמת: מיין מאַמע האָט נישט ליב מיין פאָפאַ, איך ווייס נישט פאַרוואָס. ער איז אַזאַ גוטער און איך האָב איהם אַזוי ליב! אָבער־אַזוי פיהרט זיך שוין אין אונזער פאַמיליע: דער, וועמען מען האָט נישט ליב, האָט נישט ליב קיינעם, ווער ער האָט אַ ליב...

„ווער עס האָט איהם ליב... און האָט ביי אַלעמען אַזוי?...“

אין אַ יאָהר אַרום האָט אידקאַ פאַרשריבען אין טאָג־בוך, אַז זי איז פאַרליבט. דערנאָך האָט זי באַלאַנגט פאַרשרייבען אַלע איהרע ליבעס.

„איך האָב ווידעראַמאָל געהאַט אַ טעות. דאָס איז געווען דאָס ריכטיגע. וועט עס מעהר־מען דאָס ריכטיגע — וועל איך זיין אַזוי גליקליך! ער גוט זיין מיין מאַן!“

דערנאָך האָט זי פאַרגעסען וועגען טאָג־בוך. זי האָט איהם ערגעץ געהאַט פאַרוואַרפען. און גע־פונען האָט זי איהם ערשט אַ יאָהר נאָך איהר חתונה. זי האָט זיך שטאַרק דערפרעהט מיט איהם און, צודריקענדיג דאָס בוך צו דער ברוסט, האָט זי זיך צוהדיבט. דערנאָך האָט זי אויפגעשריבען:

— איך האָב דערגעלויען מיין קינדערשען טאָג־בוך. איצט בין איך דריי־און־צוואַנציג. היינט איז, שוין צעהן יאָהר זינט איך האָב אָנגעהויבען טראַכטען וועגען ליבע. נאָך צעהן יאָהר מעהר — און איך וועל זיך בלויז פאַראינטערעסירען וועגען איהר, ווי וועגען אַ פאַרגאַנגענער זאַך. ווי קורץ עס איז דער שפּיל פון אונזער לעבען און ווי טראַגיש עס איז, וואָס מיר, פרויען, מאַכען אַ טעות אויף יעדען שריט און טריט, אָננעמענדיג אַ חלום פאַר אמת׳ער ליבע...

— „מיין מוטערס שיקזאַל פאַלגט מיר נאָך. מיין אמת׳ע ליבע איז געקומען ערשט נאָך מיין היראַטען און מיקראָסקאָפּישער מאַן איז נישט מיין אמת'ע ליבע. איך ווייס נישט ווי אַזוי איך זאָל זיך אַרויסדרעהען פון דער פאַרפּלאָנטערטער לאַגע. מיין ביי געפונען גליק וועט דערהרגענען מיין מאַן, וועל־כער ליבט מיר אַזוי טיף און געטריי, ווי מיין פאָ־טער האָט געליבט די מוטער מיינע.

„און פּונקט ווי אַמאָל די מוטער מיינע, זאָג איך צו דער דינסטמיידעל:

— „זאָג, אַז איך בין אַוועקגעגאַנגען... איך וועל באַלד צוריקקומען“...

„און אַמאָל גיב איך נאָך צו:

— „זאָג אַז איך בין אין קינאָ“.

„און איך בין צופרידען, וואָס איך האָב נישט קיין טאָכטער וואָס זאָל מיט איהר קינדערשע אויגען אַריינבליקען אין מיין נשמה.

„אָבער צו וואָס טראַכטען וועגען דעם? צו וואָס שרייבען וועגען דעם? איך וועל צורייסען אָט דעם טאָג־בוך באַלד וועל איך איהם צורייסען...

אָבער פאַר'ן צורייסען דעם טאָג־בוך האָט אידקאַ נאָך אַריינגעשריבען אין איהם:

— „איך בין גליקליך! איך ליב! דאָס איז אַ פיל גרעסערער גליק ווי צו זיין געליבט! ווייפיל פרויען לעבען נאָך ליבע, בענקען צו זיין געליבט און זיי פאַרגעסען, גאָר, אַז נישט אין דעם איז דאָס גליק; דאָס אמת׳ע גליק איז גאָר אין דעם, אַז מען זאָל אַליין ליבען. און דאָס, זאָגט מען, טרעפט זעהר זעלטען“.

האנדווערקעריי און האנדעל

יודישע מלאכה און יודישער בעל-מלאכה

פון מאג. מ. באלבערישסקי

ס'איז קלאָר פאר יעדען, אז עס קען נישט זיין קיין יודישע מלאכה אָהן א יודישען בעל-מלאכה. אויב די יודישע געזעלשאַפט אלאַרמירט לעצטענס וועגען דער געפאהר, וואָס עס שטייט פאר דער יודישער מלאכה איז במילא דערפון געדרונגען, אז אויך דער יודישער בעל-מלאכה געפינט זיך אין א גרויסער סכנה.

פונדעסטוועגען מוזען אָבער די דאָזיגע 2 בעגריפען, די געפאהר וואָס עס דראָהט מיטן אונטערגאַנג פון דער יודישער מלאכה און די לאַגע פון יודישען בעל-מלאכה, פונאַנדערגעטיילט ווערען.

ראַטעווען די יודישע מלאכה בכלל קען און מוז די גאַנצע יודישע געזעלשאַפט, ווייל די עקזיסטענץ פון אונז יודען איז אין גרעסטער מאָס אָפּהענגיג פון דער געזונטער עקאָנאָמישער סטרוקטור פון דער יודישער בעפעלקערונג און דער געזונטסטער עקאָנאָמישער יודישער פאַקטאָר איז ביז איצטער געווען און וועט נאָך אויף לאַנגע לאַנגע יאָהרען בלייבען — די יודישע מלאכה.

דאַגעגען פערנעמען זיך מיט דער אויסערארדענטליך שווערער, ממש טראַגישער לאַגע, פון יודישען בעל-מלאכה, דאַרף אויסשליסליך די האַנדווערקער-צענטראַלע מיט אַלע איהרע אַגענצען, ווי: יודישע האַנדווערקער-פעראיינען, צעכען, די האַנדווערקער-קאָאָפּעראַטיווען, באַנק א. א. וו. די רעגירונג מיט דער גאַנצער געזעלשאַפט איז פעראינטערעסירט און מחויב צו זאָרגען וועגען געזונדהייטס-צושטאַנד פון גאַנצען לאַנד, דאַגעגען דאַרף יעדער דאָקטאָר, אַפּטייקער, פעלדשער וכדומה — זאָרגען אַליין פאַר זיין פערזענליכער טאָג-טעגליכער פרנסה:

א גאַנצע רייהע יודישע געזעלשאַפטליכע אָרגאַניזאַציעס און טוער זענען געקומען צום אויספיהר, אַז אויב מען וועט נישט אָנעמען קיין אויסעראָרדענטליכע מיטלען וועט במשך פון א 10—20 יאָהר אונטערגיין די יודישע מלאכה. כדי צו דעם נישט צו דערלאָזען מוז מען אויסנוצען אין ברייטסטען מאַסשטאַב דאָס רעכט וואָס דאָס נאָוועליזירטע געזעץ גיט די בעל-מלאכות, אַז זיי קענען ביזן 1 יאַנואַר 1935 רעגיסטרירען זייערע וואַרשטאַטען, וועלכע ווע?ען אין געגענפאַל אָנערקענט ווערען אַלס נישט לעגאַלע.

דאַכט זיך א פשוטע זאַך און א ממש לעבענס-וויכטיגקייט פאַר יודען בכלל.

די האַלטען א נישט לעגאַליזירטען וואַרשטאַט וועט בעדייטען דאָסזעלבע, וואָס האַנדלען איצטער נישט לעגאַל זונטאָג, מעהר נישט מיט דעם טרויעריגען אונטערשיד, וואָס דער האַנדווערקער-„זונטאָג" וועט אָנהאַלטען פון זונטאָג פריה ביז שבת צו נאַכט און דאָס וועט חל זיין אויף צעהנדליגער טויזענדער יודישע בעל-מלאכות.

אין לאָדז איז אויך פאָרגעקומען אַזאַ בעראַ-

טונג וועגען דעם ענין און גאַטירלעך זענען די האַנדווערקער-טוער דערפאַר, אַז מ'זאָל לעגאַליזירען די וואַרשטאַטען, וועלכע זענען היינט נישט לעגאַלע, אָבער דערביי האָבען זיי אַרויסגערוקט א צוגאָב, אַז לעגאַליזירען קען מען די וואַרשטאַטען, וועלכע האָבען עקזיסטירט ביז'ן 1927 יאָהר, וואָס זאָלען אָבער טון די יעניגע פון די שפּעטערדיגע יאָהרען? אדרבא, גיט זיי אַרבייט ביי זיך אין די וואַרשטאַטען וועלען זיי בכבוד גדול ליקווידירען זייערע וואַרשטאַטען אַליין. אָבער אונזערע האַנדווערקער ווילען זיך נישט רעכענען מיט דעם מאָמענט, אַז די דאָזיגע נייע וואַרשטאַטען זענען טאַקי א פועל-יוצא פון דעם, וואָס זיי אַליין האָבען זייערע אַלטע געזעלען בעזייטיגט פון די וואַרשטאַטען צוליב מאַנגעל אין אַרבייט און איצט רעכענען זיי אויף אַזאַ אופן פטור-צו-ווערען פון נישט געוואונשענע יונגע קאָנקורענטען. מעגליך פון ריינעם פערזענליכען בעל-מלאכה'שען שטאַנדפונקט איז דאָס גוט, אָבער פאַר'ן גאַנצען יודישען כלל איז דאָס אַנ'אומגליק. און דאַ טאַקע מוז מען שטעלען דעם פונקט פון ראַטעווען די מלאכה העכער פאַר די אינטערעסען פון בעל-מלאכה! אגב, קאָנען מיר מיט א רוהיגען געוויסען בערוהיגען די האַנדווערקער, אַז זייער לאַגע איז אַ שווערע נישט צוליב דעם, וואָס עס זענען דאָ צופיל וואַרשטאַטען, נאָר מחמת דעם, וואָס דער לעבענס-ניוואָ פון דער בעפעלקערונג איז געפאַלען און במילא קען מען נישט געבען אונזערע האַנדווערקער אַזויפיל אַרבייט, וויפיל זיי וואָלטען געקענט מאַכען און די פּרייזען, וואָס זיי וואָלטען געדאַרפט בעקומען. פון דעם געהמט זיך די טרויעריגע לאַגע פון בעל-מלאכה און בשום אופן נישט פון די אַזוי גערופענע „נישט לעגאַלע וואַרשטאַטען".

■ ■ ■

אַוודאי זענען מיר פעראינטערעסירט און אין פערבעסערען די לעבענס-בעדינגונגען פון אונזערע האַנדווערקער. געוויס מוז מען זיי מיט אַלץ מיטהעלפען אין זייער ביטערען קאַמף פאַר'ן ביסען ברויט, אָבער קודם כל שטייט פאַר דער יודישער געזעלשאַפט אַלס אַזאַ אַנצעס די אויפגאַבע פון צו ראַטעווען די יודישע מלאכה אַלס אַזעלכעס, און אויב דאָס וועט „אין געוויסע מאָמענטען" ברענגען צו „דעליקאַטע" קאָנפליקטען מיט די האַנדווערקער-טוער וועט מען זיי מוזען פערבייגען און טון אָהן קיין שום אָפּהאַלט דאָס, וואָס מען מוז, כדי צו ראַטעווען די יודישע מלאכה פון אונטערגאַנג.

א בריף אין רעדאַקציע

חשובער רעדאַקטאָר!

דערלויבט מיר דורך אייער צייטונג אויפצוקלערען א קליינעם ענין אין שייכות מיטן אַרטיקל „צענטראַליזאַציע פון די כאַלופּניקעס-פעראיינען" פערעפענטליכט אין דער האַנדווערקער-ביילאַגע פון „נייעם פאָלקסבלאַט", פאַרוואָס איך דאַנק אייך פאַראויס:

„איך האַלט פאַר פולשטענדיג איבעריג דאָס שאַפען פון נאָך א כאַלופּניקעס-צענטראַלע שוין אויס דעם גרונד, וואָס עס עקזיסטירט אַזאַ צענטראַלע, דאָס איז דער סאָציאַליסטישער האַנדווערקער-פעראיין מיט זיין זיץ-אָרט אין וואַרשע, פּשעיאַזד 13, צוזאַמען מיט אַלע זיינע אָפּטיילונגען אין גאַנצען לאַנד, וועלכע זענען פערהאַן אין א צאָהל פון 72.

דער סאָציאַליסטישער האַנדווערקער-פעראיין זאָרגט און קעמפט פאַר די אינטערעסען פון די אָרימע כאַלופּניקעס. בענוגע צו דערמאָנען 2 פאַקטען: 1) דער קאַמף און דער זיג אויפ'ן געביט פון בעפרייען כאַלופּניקעס פון צעכן-געזעץ און 2) דער קאַמף צוזאַמען מיט די אַרבייטער-פעראיינען פאַר סאָציאַלע פערזיכערונגען, וועלכער האָט זיך כמעט איבעראַל איינגעגעבען.

לויט מיין מיינונג, דאַרפען זיך אַלע כאַלופּניקעס-פעראיינען אָנשליסען ביים סאָציאַליסטישען האַנדווערקער-פעראיין.

הערמאַן גאָלדבערג

וויכטיגע ענטשיידונגען פון העכסטען געריכט

קאָסטען ביי סקאַרבאָווע-שטראָפען

בלויז אין די פעלען, ווען ס'ווערט נישט פעראָרדענט קיין קאָנפיסקירונג פון די פערהאַלטענע חפצים, מוז דער פער'משפּטער אויך אומקערען אַלע קאָסטען, וועלכע זענען פערבינדען מיט'ן בעהאַלטען, עווענטועל מיט'ן פערקויפען די קוועסטיאָנירטע חפצים. אַלענפאַלס, קוים ווערען די חפצים בעהאַלטען אין רעגירונגס-לאַגער, טאָר נישט גענומען ווערען פאַר'ן בעהאַלטען קיין שום אָפּצאָהל.

איינפאַכע בוכפיהרונג

די אונטערנעהמונגען, וועלכע מעגען פיהרען פעראיינפאַכטע האַנדעלס-ביכער, דאַרפען נישט צוזאַמענשטעלען קיין בילאַנסען. זיי זענען נאָר מחויב ביים אָנהויב פון דער געשעפטליכער טעטיגקייט און ביים סוף פון יעדען יאָהר צו מאַכען אַנ'אינווענטאַר פון גאַנצען פערמעגען און חובות.

סטעמפּעל-אָפּצאָהל שטראָפען

א שטראָף-כפל ביי סטעמפּעל-אָפּצאָהל פערברעכענס ווערט אויסגעמאָסטען נור אין די פעלען, ווען דער פינאַנץ-אַמט האָט געפונליך נישט געוואוסט וועגען געשלאָסענעם אַקט, נאָר ער האָט איהם ערשט צופעליג ענטדעקט.

קוים האָט ער אָבער יאָ געוואוסט וועגען דעם אַקט, נאָר דער בעטרעפענדער פעלשער האָט נישט בעצאָהלט, אָדער נישט געוואָלט בעצאָהלען דעם געהעריגען סטעמפּעל-אָפּצאָהל, קאָן אויפגעמאָהנט ווערען בלויז שטראָף-צינזען, אָבער נישט קיין שטראָף-כפל.

פערזיכערונג פון דירה-געלט הובות

א הויז-ווירט קאָן בעקומען פון געריכט א פערזיכערונג פון א דירה-געלט חוב אָהן בעווייזען. דער צייטווייליגער אַרעסט (סימטשאַסאָווע זאַיענטשע, זאַרזשאָנדזעניע, זאַבעזפּיעטשעניע) מעג אָבער געלייגט ווערען נאָר אויף די חפצים, וועלכע געפינען זיך אין דער זעלבער דירה, אָבער נישט אין אַן'אַנדער הויז.

עקזעקוציעס אין אָפּוועזענהייט פון בעל-חוב

צו א זאַיענטשע אין אָפּוועזענהייט פון בעל-חוב דאַרף נישט גערופען ווערען קיין פּאָליציי. ס'דאַרף נאָר זיין אָנוועזענד אַנ'עדות.

דער דאָזיגער כלל גילט נישט בלויז לגבי א קאָמאָרניק, נאָר ר'איז אויך חל אויף א סעקוועסטראַטאָר.

רעכטליכע שוץ-מיטלען

געגען א נישט-פאַרשריפטמעסיגע עקזעקוציע

אַנ'אָנקלאַגע אויפ'ן קאָמאָרניק מעג מען אויך פערלאַנגען אין פאָלגענדע פאַלען:

1) אויב טראָצ'ן פערלאַנג פון קרעדיטאָר אָדער בעל-חוב לאָזט ער נישט צו קיין עדות צו דער זאַיענטשע אָדער ליציטאַציע עווענטועל, ווען ער פיהרט דורך די דאָזיגע אויפגאַבען אין אָפּוועזענהייט פון בעל-חוב אָהן עדות;

2) אויב ער פיהרט אַליין אַדורך א פערזענליכע רעוויזיע ביי א פרוי;

3) ווען נישט קוקענדיג אויף דער ערקלערונג פון בעל-חוב, אַז אין רשות פון קרעדיטאָר געפינט זיך א משכון, וואָס דעקט דעם חוב, ריכטעט דער קאָמאָרניק די עקזעקוציע אויך אויף אַנדערע חפצים.

4) אויב דער קאָמאָרניק ענטזאָגט זיך אַרויסצוגעבען א בעשטעטיגונג, אַז די עקזעקוציע פּראָצעדור איז געוואָרען אַנולירט. דאָ קומט אין בעטראַכט דער אומשטאַנד, אַז נאָכ'ן אָפּלויף פון 3 יאָהר, רעכענענדיג פון לעצטען עקזעקוציע-שריט, ווערט אויטאָמאַטיש די עקזעקוציע-פּראָצעדור אַנולירט, אויב דער קרעדיטאָר האָט נישט אונטערגענומען קיין שום שריט די אַקציע פאָרטצוזעצען אָדער צו בענייען;

5) אויב ער האָט אַנולירט די עקזעקוציע אָהן רעכטליכע מאָטיווען אָדער אָהן הסכמה פון די צדדים;

6) אויב דער קאָמאָרניק ווענדעט די עקזעקוציע צו אַזעלכע חפצים, מיט וועלכע דער בעל-חוב איז לויט'ן אויספיהר-קלאַוזל (ייראַק) נישט פעראַנטוואָרטליך;

7) אויב דער קאָמאָרניק לייגט א זאַיענטשע אויף די נויטיגע פאַר'ן בעל-חוב און זיין בני-בית חפצים, ווי מעבעל, געפעס, בעטגעוואַנד, וועש און טעגליכע מלבושים אויך לעבענס-מיטלען און בעהייצונג, אַרבייטס-מכשירים (ווערקצייג) און מאַטעריאַלען צו פערזענליכע פערדינסט-צוועקן (פאַר פיזישע אַרבייטער), אינסטרומענטען, נויטיגע אויסצופיהרען א בערוף, ווי אויך אַנ'אַנצוג פון בעל-חוב (גייסטיגע אַרבייטער, פרייע פּראָפעסיעס), אויף אַרבייטסלוין, נישט איבערלאָזענדיג איהם א גענוגענדע סומע ביז'ן נעכסטען אויסצאָל אויף געלד, נישט איבערלאָזענדיג דעם בעל-חוב א גענוגענדע סומע צו לעבען מיט זיין בני-בית אין משך פון 2 וואָכן, אויף אונטערשטיצונגען און הלוואות, ערטיילטע צוליב א קראַנקהייט אָדער אַנ'אַנדערען אויסערגעוועהנליכען פאַל, אויף וויפיל דער דאָזיגער פאַל אָדער די פאָלגען פון דאָזיגען פאַל דויערן, אויף חפצים, נויטיגע צו רעליגיעזע צוועקן אָדער שטודיום (לייכטערס צו בענשען ליכט, ספרים א.א.וו.), חפצים פון טעגליכען געברויך, וועלכע וואָלטען פערקויפט געוואָרען פאַר נישטיגע גראָשענס און פאַר'ן בעל-חוב האָבען זיי א גרויסען געברויכסווערט.

8) אויב ער לייגט א זאַיענטשע אויף חפצים, וועלכע רעכענען זיך פאַר אומבעוועגליכע גיטער, ווי למשל אויף תבואה אויף זאַנגען, אויף פרוכטען אויף ביימער, אויף ביימער שטייענדע אין וואַלד, אויף בהמות, געגעבענע אויף דזשערזשאַווע צוזאַמען מיט דער גאַנצער לאַנדווירטשאַפט, אויף שטענדיגע נויטיגע אָביעקטען פאַר דער לאַנדווירטשאַפט, פאַר פאַבריקען אויף חפצים, וועלכע זענען געוואָרען צוגעפעסטיגט צו די הויז-מויער דורך גיפס, קאַלך, צעמענט און קאָנען נישט ווערען אָפּגעזונדערט אָהן צושעדיגונג.

י. אינפעלד.

Dr. med.
B. Robinzon
פיעטריקאָווער 10, טעל. 131-86
נעהמט אָן פון 2.30 ביז 3.30 נאָכמיטאָג און ביז 10 פריה אין פאַרעמביע – Willa Miller

DR. DED. **H. LUBICZ**
פאַר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראַנק.
צעגעלניאַנאַ 7 (פריהער 43), טעל. 141-32
עמפּפאַנגס-שעה'ן 8—10, 12—2, און 5—8 אָוועגד
און יו"ט 9—1. פאַר דאַמען בעזונדערער וואַרטע-זאַל

קאָדעקס פון התחייבותו

קאַמף געגען פיקטיווע אָפּמאַכען מצד בעל-הובות

אַלע אָפּמאַכען און רעכטליכע שריט פון בעל-חובות לרעה זייערע קרעדיטאָרען קאָנען ווערען ערקלעהרט פאַר נישט גילטיג. די פעראינטערעסירטע קרעדיטאָרען דאַרפען זיך ווענדען וועגען דעם מיט א געהעריגע תביעה אין געריכט געגען דער פערזאָן, וועלכע האָט איבערגענומען די רעכט פון בעל-חוב.

אַזאַ אַקציע איז צוועקמעסיג בלויז דאַן, ווען דער בעל-חוב האָט בכיוון געהאַנדעלט געגען די אינטערעסען פון קרעדיטאָר, ווען דער דריטער פערזאָן האָט געוואוסט אָדער געדאַרפט וויסען וועגען דעם און ווען דאָס איבערגעבליבענע פערמעגען אין רשות פון בעל-חוב דעקט נישט דעם בעטרעפענדען חוב. אַלענפאַלס, אויב דער פערזאָן צו וועמען דאָס אייגענטום-רעכט פון אָפּגעטרעטענעם פערמעגען איז איבערגעגאַנגען, איז א קרוב פון בעל-חוב, ווערט שטענדיג אָנגענומען, אַז ער האָט געוואוסט וועגען דעם ביי-וויליגער האַנדלונג מצד דעם בעל-חוב.

די דערמאָנטע כללים האָבען אַנ'אָנווענדונג אפילו אויך אין דעם פאַל, ווען דער חוב איז ענטשטאַנען שוין נאָכן מאַכען די פיקטיווע קאָמבינאַציע.

אויב דאָס קוועסטיאָנירטע פערמעגען איז איבערגעגאַנגען צום דריטען פערזאָן במתנה, קאָן דער קרעדיטאָר תמיד אַנולירען דעם איבערגאַנגס-אַקט, אומאָפּהענגיג פון אומשטאַנד, צי דער בעשענקטער האָט געוואוסט וועגען די ביי-וויליגע כוונות פון בעל-חוב אָדער נישט. נאָכמעהר: דער קרעדיטאָר איז זאָגאַר בערעכטיגט צו פערקלאָגען דעם אָפּטרעטונגס-אַקט. אויך אין דעם פאַל, אויב ס'איז געשלאָסען געוואָרען נישט לענגער, ווי א יאָהר פאַר דער ענטשטייאונג פון חוב און אויך דאַן, ווען דער בעל-חוב האָט געווענליך נישט געהאַט קיין כוונה איהם צו שאַדענען.

די רעכט פון קרעדיטאָר אין אַלע אויסגערעכענטע פאַלען שפּרייטען זיך אויך אויס די יורשים פון פערזאָן, וועמען דער בעל-חוב האָט אָפּגעטרעטען זיין פערמעגען.

אין פאַל, ווען דעם קרעדיטאָר איז געלונגען אויפצוווייזען די פיקציע פון בעל-חוב איז ער אויסשליסליך בערעכטיגט צו בעפרידיגען זיין פּרעטענזיע אויפן חשבון פון דעמאַסקירטען פערמעגען.

די רעכט פון א קרעדיטאָר אויפצודעקען און צו אַנולירען א פיקטיווען אַקט (אָבמאַך) מצד זיין בעל-חוב מיט א דריטען פערזאָן ווערט פעראַלטערט נאָך 5 יאָהר: פאַרן אָפּלויף פון דאָזיגען טערמין מעג דער קרעדיטאָר מעלדען דעם פערזאָן, צו וועמען דעם בעל-חוב'ס אייגענטום איז איבערגעגאַנגען, אַז ר'וועט פערקלאָגען דעם איבערגאַנגס-אַקט, דאַן רעכענט זיך דער 5-יעהריגער טערמין פון מאָמענט, ווען די מעלדונג איז בא מאַכט געוואָרען.

די מעלדונג מוז געמאַכט [illegible] דורך א [illegible] קאָמאָרניק.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבן

נייער פאלקסבלאט

דינסטאג 24 ב אב תרצ"ד

יולי

זון-אויפגאנג 3.44
זון-אונטערגאנג 7:40

שרעקליכע און געהיימנישפולע טראגעדיע
„דאס ווייב דערשאסען דורכ'ן מאן, און דאס קינד — דורכ'ן פאטער"

(2) עהערנעכטען האבען פויערים אויפ'ן פעלד אין דארף מאקארניעץ, הינטער קאליש, געפונען די טויטע צופוילטע קערפערס פון א פרוי און א קינד.

לעם זיי האט מען געפינען פאלגענדען צעטעלע: „א פרוי, וואס איז דער'הרג'עט געווא-רען דורך איהר מאן און דאס קינד — דורך זיין פאטער, מחמת'ן מאנגעל אין ארבייט. מיר זענען ארויס אין וועג זוכען ארבייט און מיר האבען נישט געפינען. איצט וועל איך זיך קויפען א רעוואלווער און בעגיין זעלבסטמארד. וועגען מיין טויט וועט איהר זיך דערוויסען אין קאליש ס.נ."

די ערשטע פאליציאישע אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט, אז דאס זענען די טויטע קערפערס פון דער קאלישער איינוואוינערין סטאניסלאווא נאוואק און פון איהר קינד, דעם 3-יעהריגען קאראל.

די נאוואק'ן איז לעצטענס פערלאזען געווא-רען פון איהר מאן און זי האט געליטען שווערע נויט.

זי האט ווייזט אויס בעשלאסען צו גיין מיט'ן קינד אויפ'ן דארף זוכען ארבייט און, אז זי האט קיין ארבייט נישט בעקומען קריגען, האט זי פאר'ן לעצטען געלד געקויפט א רעוואלווער, און דערשאסען איהר יונגעלע און זיך אליין.

די טויטע קערפערס זענען געלעגען אויפ'ן פעלד אנ'ערך 10 טעג.

עס איז נישט אויסגעשלאסען, אז מ'האט דא צו טון מיט א מארד-פאל, און אז די מערדער האבען איבערגעלאזט דאס צעטעלע, בכדי א אראפפיהרען פון וועג די אויספארשונג.

עס ווערט געפיהרט די ווייטערדיגע אויספארשונג.

טראגישע זעלבסטמארדען פון א יודיש מיידעל און א יודישען בחור

(—) נעכטען אינדערפריה זענען די איינוואוי-נער פון דער דרעוונאווסקא גאס אויפגעציטערט געווארען פון א טראגישען זעלבסטמארד פון א 19-יעהריג יודיש מיידעל.

אויף דרעוונאווסקא גאס 9 וואוינט אויפ'ן 2-טען שטאק דער מאגאזין-שניידער קאליש. נעכ-טען 8 א זייגער פריה האבען די שכנים געהערט א שטארקען קלאפ און באלד דערנאך א מורא'דיג געשריי. ווען די שכנים זענען צוגעלאפען צו די פענסטער, האבען זיי דערזעהען די 19-יעהריגע הענדעל קאליש ליגען אויפ'ן הויף אין נאכט-העמד אין א קאלוזשע בלוט, אהן סמנים פון לע-בען. דער ארויסגערופענער דאקטאר פון דער בי-כער הילף, האט פעסטגעשטעלט דעם טויט.

וועגען דעם טראגישען זעלבסטמארד דער-וויסען מיר זיך פאלגענדע פרטים:

דער שניידער קאליש האט עטליכע קינדער וועלכע ארבייטען אין פאטערס ווארשטאט. צווישען די קינדער קומען אפט פאר סכסוכים, און גאך אזא סכסוך האט דאס 19-יעהריגע מיידעל א סוף געמאכט צו איהר יונג לעבען.

נעכטען 8 אינדערפריה איז זי ארויס פון דער שטוב אין נאכט-העמד, איז ארויף פערטען שטאק און זיך ארונטערגעווארפען פון בוידעם-פענסטערל. ביים פאלען האט זי איבערגעריסען אנ'עלעקטרישען דראט און מיטן קאפ אנגעקלאפט אין אנ'אייגענער שינע.

* * *

א צווייטער זעלבסטמארד איז אויסגעפיהרט געווארען אויף דרעוונאווסקא גאס 42.

דער 24-יעהריגער בחור ישראל יעקב האמער, א קירזשנער-ארבייטער, איז פערגאנגענעם זונטאג אהיימגעקומען. די שליסלען פון דער וואוינונג האט ער אריינגעגעבען אין געוועלב אין צלבען הויז, און מחמת דעם, וואס זיינע עלטערן וואוינען אויף זומער-וואוינונג אין מאריסאוו, איז די מעשה נישט אויסגעקומען פער-דעכטיג.

נעכטען מאנטאג איז די מוטער צוריקגעקו-מען פון זומער-וואוינונג. איהר איז געווען פער-דעכטיג, וואס די טיר איז פון אינעווייניג פערריגעלט. ערשט אז מ'האט געעפענט די טיר, האט זי דערזעהען איהר זוהן הענגען אויף אנ'עלעקטרישען דראט.

אויף איהר געוואלד זענען זיך צוזאמענ-געלאפען די שכנים, ס'איז ארויסגערופען געווארען די פאגאטאוויע, ס'איז אבער שוין געווען צו שפעט — ער איז שוין געווען טויט.

אויפן טיש האט מען געפונען א בריוועלע, אין וועלכען ער בעט, מ'זאל איהם באלד ארויס-פיהרען אויפן בית-החיים, און מ'זאל נישט מאכען קיין טומעל. ער האט שוין געהאט אנ'אויסלענדי-שען פאס, און האט זיך געגרייט צו פאהרען קיין אמעריקע.

ביידע טראגישע זעלבסטמארדען פון די 2 יונגע מענשען, האט אויף דער גאנצער אלטשטאט געמאכט א שטארקען איינדרוק.

דער שייגעץ, וואס האט א קאפע-געטון דעם פאביאניצער רב
איז דער'הרג'עט געווארען פון א דונער

א פאביאניצער יוד גיט אונז איבער א ידיעה, וואס האט פאסירט זונטאג אין פאביאניץ:

מיט עטליכע וואכען צוריק, בעת די „ראז-רוכעס", האט א שייגעץ א קאפיע-געטון דעם פאביאניצער רב ר' מענדעלע אלתר. דער שייגעץ איז פון געריכט דערפאר פער'משפט געווארען אויף 2 וואכען ארעסט און אויך אפגעזעסען די שטראף.

דעם פערגאנגענעם זונטאג איז דער זעלבער חבריה-מאן געשטאנען פאר דער קירך און גע'דרשנט פאר'ן עולם. פלוצים (אזוי דערצעהלט דער פאביא-ניצער יוד!) האט זיך דער הימעל פערצויגען מיט א געדיכטען וואלקען, ס'האט א בליץ-געטון און באלד דערנאך א דינער, און... דער שייגעץ איז געפאלען א טויטער אויפ'ן ארט.

ווי מען גיט איבער, האט דער ארטיגער גלח געהאט געמאכט גרויסע פארווארפען דעם שייגעץ פאר דעם, וואס ער האט א קאפיע-געטון דעם רב.

צושעטעקעוועט אויף די שינעס
שרעקליכער פארפאל אין רודא-פאביאניץ

(2) אנטאני גאנשאוועק פון רודא-פאביאניץ (מוראושי-גאס 2) איז שוין יאהרען לאנג קראנק געווען אויף דער שווערער קרענק.

מאכט זיך א מעשה — עהערנעכטען גייט ער נעבען דער רודא-פאביאניצער סטאציע, בע-קומט פלוצים אנ'אנפאל פון זיין קרענק, פאלט אוועק אויף די טראמוויי-שינעס, און דער אומגליק מאכט אזוי, אז פונקט קומט אן מיט דער גאנצער האסטיגקייט דער טראמוואי לאדו—טושין.

שנעל, כהרף עין איז פון גאנשארעק'ן געווא-רען איין שטיק בלוטיגע קאשע — קאפ, הענט און פיס אפגעשניטען און צושליידערט.

אויף די פאסאזשירען אין טראמוויי האט דאס בלוטיגע בילד געמאכט א מורא'דיגען איינדרוק.

* * *

(2) אויף בזשעזשינער נצבען נומער 55 האט א טראמוואי איבערגעפאהרען די 8-יעהריגע דאנושיא קוביש.

מיט א געשפאלטענעם שארבען, צובראכענער האנד און אינגאנצען א ציקאליעטשעטע האט מען זי אפגעפיהרט אין אנא-מאריא-שפיטאל.

איהר לאגע איז האפנונגסלאז.

וויכטיגע אויספארשונג
אויפ'ן געביט פון אינדוסטריע און האנדווערק

די פראגע וועגען קרעדיטען פאר האנד-ווערקער האט אין איצטיגען מאמענט א ספעציעלע בעדייטונג פאר'ן יודישען האנד-ווערקער, וועלכער פערמאגט זעהר א בעגרעניצ-טען אומזאץ-קאפיטאל. דאס עקאנאמיש-סטאטיסטישע ביורא „צעקאבע" האט זיך דעריבער געשטעלט פאר אנ'אויפגאבע אויסצופארשען אלע קרעדיט-מקורים, פון וועלכע עס געניסט דער יודישער האנדווערקער. היות אייניגע פון די דאזיגע מקורים איז דער ספעציעלער מקור-קרעדיט, וועלכער איז בעשטימט געווארען פאר האנדווערקער, דעריבער איז זעהר וויכטיג פעסטצושטעלען אויף וויפיעל די יודישע האנדווערקער האבען גענאסען פון דאזיגען קרעדיט.

צו דעם דאזיגען צוועק האט דאס עקאנא-מיש-סטאטיסטישע ביורא ביים „צעקאבע" פונאנ-דערגעשיקט א ספעציעלע אנקעטע צו די פאר-שטעהער פון די יודישע האנדווערקער אין די קרעדיט-פערטיילונגס-קאמיסיעס און צו יענע יודישע געזעלשאטליכע טוער, וועלכע פערנעמען זיך מיט די פראגען פון האנדווערקער-קרעדיט. די דאזיגע אנקעטע דארף געבען א נייעם מאטעריאל פאר די עווענטועלע מאס-מיטלען, וועלכע זענען נויטיג, כדי דורכצופיהרען אנ'ענטשפרעכענדע אקציע. אין דער דאזיגער הינזיכט ביי די מאסגעבענדע פאק-טארען אין פוילען

זוגאב-פאבאר-קאמיסיע

ד. 27 און 28 יולי וועט אין לאקאל פון דער מיליטער'שער אפטיילונג ביים מאגיסטראט, פעט-ריקאווער 165 אמטירען א צוגאב-פאבאר-קאמיסיע פאר דער פ. ק. או. לאדו שטאט 2. צו דער קאמיסיע דארפען זיך מעלדען די פאבאראווע פון יאהר-גאנג 1913 וועלכע האבען זיך צוליב וויכטיגע סיבות נישט געקענט שטעלען ביז איצט צו די קא-מיסיעס און די פאבאראווע פון עלטערע יאהר-גענג, וועלכע האבען נאך נישט רעגולירט זייער בעציהונג צו מיליטער-דינסט אויב זיי האבען דער-האלטען באמענטליכע אויפפאדערונגען פון דער שטא-טישער סטאראסטווע און וואוינען אויפן שטח פון פ. 1, 4, 6, 7, 10, 12, 13, און 14 פאליציי-קאמיסאריאטען.

צו דער קאמיסיע מוז מען צושטעלען א פאס אדער א דאקומענט מיט א פאטאגראפיע.

פארשווינדען א 13-יעהריג יונגעל
ווער ווייסט וואו ער געפינט זיך?

מיט 8 טעג צוריק איז אוועק פון דער היים דער 13-יעהריגער הערשעל פרייטאג, און איז ביז איצט נישט צוריקגעקומען.

ער איז א שאטין, קליין געוויקסיג, טראגט א שווארצע מארינארקע, בארויס.

ווער ס'ווייסט פון איהם, ווערט געבעטען מיטצוטיילען די עלטערען אויף מארסקא 1.

פון דער פעלץ-בראנזשע

די אלגעמיין בעקאנטע פירמע פון פעלץ-ווארען י. טיגער און ג. גלאטער, וואס עקזיסטירט א רייה יאהרען אויפן לאדזער געביט האט איבער-געטראגען דאס געשעפט אין א ניי מאדערן איינ-געריכטעט לאקאל לויט'ן אויסלענדישען מוסטער אויף פיעטריקאווער 45.

די דערמאהנטע פירמע בעציהט פעלץ-ווארען דירעקט פון אמעריקא, ענגלאנד, פראנקרייך און רוסלאנד, די דאזיגע פירמע האט זיך קונה שם גע-ווען מיט איהר רעעלקייט און סאלידקייט. ס'איז אויך נישט קיין וואונדער, וואס זי האט זיך ער-ווארבען די שענסטע קונדשאפט פון אונזער שטאט.

א דונער האט דערהרגעט 2 יונגע פויערים און איינעם שווער פערוואונדעט

(2) בעת דעם זונטאגדיגען שטורעם האט א דונער אריינגעטראפען אין דער כאטע פונ'ם פויער אנטאני יאנטשאק אין דארף דלוטאוו, לאס-קער קרייז.

פונם דונער זענען דערהרגעט געווארען די 2 זיהן, יאנטשאקס, יוזעף און סטאניסלאוו.

אנטאני איז אויך שטארק אפגעבריהט געווא-רען און ער איז אינגאנצען טויב.

זיין גאנץ פערמעגען מיט'ן לעבעדיגען און טויטען אינווענטאר איז פערברענט געווארען.

Dr.
Wołkowyski
האט זיך איבערגעצויגען אויף
ציגעל-גאס 11, טעל. 238-02
נעהמט אן אין הויט- און ווענערישע
קראנקהייטען, מענער-שוועכע
נעמט אהן פון 8—12 בייטאג, 4—6 און פון 7—8.

Dr. med.
L. Berman
צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקהייטען, מענער-שוועכע-בעהאנד-לונג און סעקסועלע בעראטונג.
אלע ארט אנאליזען.
נעמט אן פון 8—11 און 4—8 אוו. זונטאג פון 9—1 בייטאג
פאר אונבעמיטעלטע — לעטשגיצע פרייזען.

אפטייקען
היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען: א. דאנצער (זגערזשער 57), וו. גראשקאווסקי (11 ליסטאפאד 15), ס. גארפיין (פילסודסקי 54), י. כאנדזינסקי (פיעטרקאווער 165), ר. רעמבעלינסקי (אנדזשעיא 28), א. שימאנסקי (פשענדזאלניאנא 75).

קוקען אויף די שטערען...
פון דעם קאן מען נאר אין לאדז מאכען א לעבען

(2) די לאדזער שטאטישע סטאראסטווע אינ-פארמירט אונז, אז עס איז בעצייכענט געווארען די קאטעגאריע פון פערוויילונגס-אונטערנעהמונגען פון א פאלקס-כאראקטער, אויף וועלכע עס פאדערט זיך די דערלויבעניש פון דער אדמיניסטראטיווער מאכט.

אלזא, דערלויבענישען דארפען ארויסגענומען ווערען אויף פאלגענדע אימפרעזעס: קארוזעלעס און הוידעס, פאנאראמעס, פאנאפטיקומס, קראפט-מעסטערס, געשיקטקייטס-אפאראטען, לונעטען און טעלעסקאפען צו קוקען אויף שטערען.

איבערגעפאהרען פון אנ'אויטא

(א) אויף רוג זגערזשער און באלוטער פלאץ איבערגעפאהרען געווארען דורך אנ'אויטא א געוויסער אהרן קאלטער (פון לימאנאווסקיגא 2) און איז שטארק צוקאליעטשעט געווארען.

גרויסע גנבה

(2) נעכטען ביינאכט איז דורכגעפיהרט געווארען א גרויסע גנבה ביי הענעך שיעראדזקי'ן (אויף טראוגוטא 5), וועלכער געפינט זיך איצט אויף זומערוואוינונג.

מ'האט צוגענומען ציהרונג, געשיר, מלבושים און וועש אויף א סומע פון אנ'ערך 15,000 זל.

Dr. med. Trepman
צעגעלניאנא 4, טעל. 216-90
ספעצ. פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען.
בעהאנדלונג פון מענערשוועכע אויך אלע ארט אנאליזען
נעהמט אן פון 8—12 און פון 5—9 אוו. זונטאג און יום-טוב פון 8—1. בעזונדערע ווארטע-זאל פאר פרויען.

ער איז שוין איינמאל א ספעציאליסט

ער קאן פון אלטע מיידעז מאכען יונגע ווייבלער

(א מעשה וועגען א התונה-אפערע)

מיט דער שווסטער פון א היגען אנגעזעהענעם בעל-הבית האט פאסירט פאלגענדע געשיכטע:

זי, רבקה, איז געווען א זעהר גראטען מיידעל, א קלוגע, א שיקליכע און אינטעליגענטע און דערצו אויך נישט קיין מיאוסע. א נדן א ליי-טישען האט זי אויך פארמאגט, האט זיך איהר געדאכט, אז אזא בריליאנטעל, ווי זי איז, דארף איינגעהאנדעלט ווערען דורך עפעס א ריכטיגען פרינץ פון טרוימען-לאנד.

מילא, כל זמן ס'האט געהאלטען ביי די אכטצעהן אדער ניינצעהן, האט זי זיך נאך געקאנט פארגינען אזעלכע זיסע חלומות, ס'האט אבער אנגעהויבען רעש'יג אונטערצוריקען דער צווייטער טוץ צוועלפערלעך און די פרי האט אלץ נישט געוואלט מעסיגען די אפעטיטען, זענען שוין די פארביטערטע עלטערן פון צער און צארן אויפגע-שפרינגען און די משפחה און בעקאנטע האבען גענומען שטורמען: היתכן, ווי איז דאס געהערט געווארען, אז א בוגרת זאל קלויבען א זיווג, ווי ווערימדיגע ארבעס, און זאלען מיר זאגען יא שוין קלויבען, טא ווי לאנג איז עס דען דער שיעור, ס'האלט דאך שוין גאר נאהנט ביים גרויען צאפ.

רבקה האט זיך אויסגעלאכט פון די געוויי-נען און געבעטען פון די עלטערן, נישט געוואלט אויסהערען די טענות און עצות פון קרובים און אנדערע געטרייע מענשען און גאנץ קאטעגאריש ערקלערט, אז אויב ס'וועט זיך איהר נישט איינטער-ריקען א פאצעט, וואס זאל איהר געפעלען אין די גאנצע 100 פראצענט, איז זי גרייט צו שטארבען א בתולה. באין ברירה האבען אלע ארומיגע אומ מעכטיג אראפגעלאזט די הענט און דעם „דבוק" געלאזט לויפען.

מיט א צייט צוריק מאכט זיך א מעשה, אז א שדכן פיהרט איינטער רבקה'ן א פערשוין, וואס איז געשניצט און געמאלען פונקט אזוי, ווי זי האט זיך אליין געהאט פארגעשטעלט, דאס איז געווען א יאט פון די אמת'ע יאטען. א יונג ווי א בוים, א ברונעט א שלאנקער מיט א קאפ פעך-שווארצע קודלעס, מיט א פאר פייערדיגע שליפעס, א חוץ דעם א טענצער ממש א קינסטלער, א האנט-קישער, א קאמפלעמענטען-ווארפער און א פעטע-וויצען שיטער מיט א שפאר ביסעל נאך אנ דערע אזעלכע מאדערנע מעלות, וועלכע אימפאנירען היינטיגוועלטיגע מיידען און ווייבער.

אין פאקטיש: דער חברה-מאן האט טאקע געטראפען רבקה'ן אין פינטעל אריין. מיטן ערשטען אויגענבליק האט זי זיך אין איהם פערכלאפ-טשעט ביזן לעצטען גראד. די עלטערן און קרובים זענען פון איהם גראד נישט געווען אזוי שטארק ענטציקט, עפעס האט זיי זיין לייכטע, נישט-ערנסטע אויפפיהרונג נישט געפעלען, קיין לייטישען שם האט ער אויך נישט געהאט.

דאסמאל האט אבער רבקה געזאגט, אז דווקא ער איז דער יעניגער אבן טוב, וועלכען זי זוכט שוין די גאנצע יאהרען. און ס'האט נישט געהאל-פען קיין שום ווארענישען, רבקה האט מיט דעם יונגערמאנטשיק חתונה געהאט. אהן וויסען פון די עלטערן האט רבקה באלד צומארגענס נאך דער חופה מאקסן, אזוי האט דער יונגערמאן געהייסען, ארויסגעגעבען דעם נדן פון באנק.

בעקומענדיג די רענדליך אין יד אריין, האט מאקס אנגעהויבען צו פופלען אויפ'ן גאנצען רעגולאטאר. רבקה האט זיך שנעל אויסגעניכטערט פון איהר שיכורע פערליבעניש און אנגעהויבען צו צושטיין צו איהר טייערען תכשיט, הלמאי ער טראכט נישט וועגען עפיס א שטיקעל פרנסה. מאקס האט איהר ציניש געענטפערט: אז ווענען פרנסה זאלען זיך זארגען בעלגישע פערד. ווען ער זאל האלטען ביי געבען פרנסה א ווייב, האט ער געקאנט נעמען אנ'18 יעהריגע לאכצעשקע, א פרוי צום הארץ און נישט געדארפען חתונה האבען מיט אנ'אלטען שקוטעל.

אזעלכע שמועסען האבען רבקהן דערפיהרט צו חלשות און ספאזמעס, אין אזעלכע פאלען האט זיך מאקשיק אויך נישט געפוילט זי צו דערמינ-טערן מיט א פאר פעסטע בוכניעס (קלעפ) אונטער די באקעס. רבקה האט אין די ערשטע טעג גע-שטיקט אין זיך און נישט געוואלט די צרות ארויס טראגען אין גאס.

די עלטערן האבען אבער באלד דערשנאפט, אז מיט'ן פארפאלק איז עפיס נישט היימליך, דאן איז ערשט די טראגעדיע בעקאנט געווארען.

מ'האט מאקס'ן געשטעלט צו א דין תורה און געפאדערט פון איהם צוריק דעם נדן און א'גט. א גט איז ער גרייט געווען צו געבען. א האלבען נדן האט ער אבער שוין געהאט פערפופעלט. ווען מ'האט פון איהם צוריק געפאדערט אויך די ר'עשט, איז ער ארויס מיט א ירגזן: וואס הייסט, איך האב דאך געמאכט פון א אלטע מויד א יונג ווייבל. פאר דער טרחא האב איך מיר, דאכט זיך, דעם אנדערן האלבען נדן כשר פערדינט!

געגען אזא טענה האט די משפחה שוין גארנישט געהאט וואס צו זאגען, בפרט, ס'האט זיך ארויסגעוויזען, אז דאס איז נישט זיין ערשט שטיקעל ארבייט, אז ער איז א בעקאנטער חתונה-אפעריסט און אז ער זוכט זיך אויס קרבנות צווי-שען פערזעסענע בוגרות'ן.

רבקה האט געכאפט א גט און האט אויפ-געהויבען די הענט צום הימעל, וואס זי איז דעם תכשיט אזוי שנעל פטור געווארען.

ארגוס.

10 ווארשאווער יודישע ראוועריסטען

אין לאדז אויפ'ן וועג קיין ארץ-ישראל

נעכטען האט אונזער רעדאקציע בעזוכט א גרו-פע פון 10 יודישע יונגעלייט, וואס פאהרען פון ווארשא קיין ארץ-ישראל אויף ראווער'ען.

די ראווערי סטען אלע מזרחיסטען זענען בעלי מלאכות: עלעקטראטעכניקער, שלאסער'ס א. א. וו.

די פאהרען קיין ארץ-ישראל פון פוילען דורך טשעכיען, עסטרייך, יוגאסלאוויען, גריכענלאנד, טערקיי און עגיפטען. ווי זיי פערזיכערן, וועט די רייזע דויערען 3 חדשים.

זייערע נעמען זענען: רא. פעלד, ברייטשטיין, י. צוקער, יענקעל צוקער, רודא, מעדערמאן, כערל-מוטער און די דריי ברידער: פרץ זרח און בערל מאליביאק.

רעוויזיאניסטישער מיטינג ווע-גען סטאווסקיס בעפרייאונג

אין שייכות מיט'ן בעפרייען אברהם סטאוו-סקי'ן קומט פאר היינט 9 אווענד אין לאקאל פון די לאדזער רעוויזיאניסטען א גרויסער מיטינג מיט'ן אנטייל פון ה' רעמבא פון ווארשא.

מארגען — גרויסער „הזמיר"-קאנצערט אין „העלענאוו"

א גרויסען אינטערעס האט ארויסגערופען דער מארגענדיגער „הזמיר"-קאנצערט, וועלכער קומט פאר אין העלענאוו און וועלכען עס וועט געשטעלט ווערען די „וואלפורגיס-נאכט" פון מענ-דעלסאן און די 5 סימפאניע פון טשייקאווסקי.

די לייטונג פון קאנצערט געפונט זיך אין די הענד פון די בעליבטע דיריגענטען און מוזי-קער פאני י. זאקס פון ס. פיעטרושקא.

פון דער לאדזער בערזע

באנק פאלסקי –	–	–	–	86.25
3 פראצענטיגע בוראוולאנע			–	44.75
4 „	דאלארובקא		–	531.0
7 „	סטאביליזאציע (אמ.)			68.00
5 „	ווארשאווער פ.-ב.		1934	58.00
5 „	לאדזער	„	„	51.25
ענגלישער פונט	–	–	–	26.71
דאלאר אפיצ.	5.29	נישט אפיצ.	–	5.25
גאלד-דאלאר –	–	–	–	8.92
גאלד-רובל –	–	–	–	4.60
דייטשער מארק –	–	–	–	1.98

DR.

L. Czarnożył

האט זיך איבערגעצויגען אויף

62 פיעטריקאווער 62

און ארדינירט איצט אין טשעבאטשינעס

ווילע קאשטשושקא

Dr. HELLER

ספעצ. פאר הויט און וועגערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע

8 טראגוטא 8, טעל. 179-89

נעמט אן פון 8–11 און פון 4–8 אוונט, זונטאג פון 11–2 מיטאג.

פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל. אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזן

Dr. REICHER

פאלודניאווא 28, טעל. 201-93

ספעציאליסט

פאר מענער-שוועכע-בעהאנדלונג,

סעקסועלע בעראטונגען און פסיכא-אנאליזען

נעהמט אן פון 8–11 און פון 5–8 אווענד.

דער אריער-פאראגראף

ר. אייזראעל

169

שפאנענדער ראמאן פון דער איצטיגער היטלער צייט

ווען איך וואלט געהאט אזא מוטער, האט דאס יונגעל געזאגט, וואלט איך דאס גאנצע יונגע לעבען מיינס מקריב געווען פאר איהר, איך וואלט זי ליב'ט, געקושט און געהאלזט, זי וואלט געווען מיין קעניגין...

— נישט געקוקט אויף איהר פאר אנגענהייט, אויף איהר געגענווארט

— נישט געקוקט אויף גארנישט, ס'איז דאך נישט איהר שולד, אויב זי איז געקומען צו אזא מדרגה, דאס האבען דאך געבראכט די אומשטענדען דאס איז זי דאך נישט שולדיג, אז ס'זענען פערדאן אזעלכע שלעכטע מענשען, וועלכע האבען איהר לעבען צובראכען און אויף שטענדיג צושטערט

פרידא האט געציטערט פאר אויפרעגונג און איבערליכע שטארקע איבערלעבענישען, זי האט זיך נאך נישט געקענט אפגעבען קיין חשבון, דערווייל צי איז די איצטיגע מינוט פאר איהר דאס גרעסטע גליק אין לעבען, ארער איז עס א'באומגליק פאר איהר קינד, וועלכעס איז דאך דער איינהאלט פון איהר לעבען, זיכער איז דאס געווען אנ'אומגליק פאר דער צוקונפט פון איהר יונגעלע, וועלכער האט דאך געהאט אלע מעלות צו ווערען א מענש, מיט זיין איבטעליגענץ, מיט זיין בילדונג, מיט זיין בע-וואוסטזיניגקייט ביי זיינע יונגע יאהרען, זענען דאך געווען אלע אויסזיכטען, אז ער זאל ווערען א מענש וואס זאל זיך קענען אויסבויען א געהעריגע לעבענס-עקזיסטענץ. זי האט זיך דעריבער נאך אלץ געוואונ קעלט, צי זאל זי זיך איצט דא בליק מודה

זיין פאר דעם יונגעל אמת נישט, ענדליך האט זי איינגעזעהען די זינלאזיגקייט פון אויסבאהאלטען פאר דעם יונגעלע דעם אמת, ס'איז דאך געווען זיכער, אז ער וועט שוין וויסען אלץ, ער וועט נאר אויף דעם מאמענט, וועט פרידא וועט זאגען

זוהו מיינער דאס בין איך דיין מוטער..

דער מאמענט איז אבער געווען אזא שווער'ע, אז לאנגע מינוטען האט זיך פרידא אויף איהם נישט געקענט דערצידירען, שווער איז אבער געווען זיך איינצוהאלטען, זי איז צוגעלאפען צום קינד, איהם ארומגעכאפט אונגעדריקט צו זיך און אויס-גע שריגען

— גוסטאוו, דו ביזט מיין קינד און איך בין דיין מוטער, איך בין דיין אומגליקליכע מאמע...

— נישט קיין אומגליקליכע, האט דאס יונגעל זיך קוים איינגעהאלטען, נאר א גליקליכע, ווייל צוויי מענשען וועלכע האבען זיך געזוכט אזויפיל יאהרען, האבען זיך ענדליך געפונען. א גליקליכע מוטער ביזט דו ווייל דו האסט ענדליך א סוף געמאכט צו דעם שרעקליכען סוד, וועלכער האט אונז ביידע אזוי שרעקליך געפייניגט, אזוי שרעקליך...

— און איצט מיין גרויס-קליין יונגעלע וועל איך זיך דערוויטערען פון דיר קינער וועט ווייטער נישט וויסען, אז דאס בין איך דיין מאמע, דו דארפסט זיך נישט שעהמען מיט איהר, וועסט ווייטער קענען פיהרען דיין איצטיגען לעבענס-שטייגער, דו וועסט אבער וויסען, אז היינטער דיר שטעהט אימיצער וועל-כער וועט זארגען פאר דיר, וועלכער וועט דיך שטצ-

דיג אין זיבענהאבען און וועלכער וועט לענע נאר-צולייב זיך, כדי דיך צו פערזארגען

— האסט א טעות מאמע אויב דו מיינסט אזוי, איך פרעג נישט נאכקיינעם וואס אימיצער וועט מיינען אדער רעדען וועגען דעם, דער עיקר איז, אז איך ווייס און קען דעם אמת און אז דאס האט מיך בעפרידיגט, איך וועל דיך מעהר נישט פער-לאזען, איך בלייב ביי דיר און קיינער וועט מיך נישט קענען פון דאנען אברייסען

— איך וועל פערלאזען דעם אינטערנאט, האט דאס יונגעל ווייטער געזאגט און וואוינען צוזאמען מיט דיר

פרידא האט זיך פאר דעם האיגען געדאנק דערשראקען

— ניין גוסטאוו, דאס קען נישט זיין, מ'טאר נישט אזוי, מיר וועלען דאך נישט האבען פון וואס זיך אויסצוהאלטען...

— אויב איך בין שוין יא א דערוואקסענער, ווי מען זאגט אויף מיר, האט דאס יונגעל ענטשידען געזאגט, ווייל איך זיין א דערוואקסענער, וועל איך ווערען אנ'ארבייטער און פערדינען אויף אויסהאלטען מיך און דיר, מיר קענען דאך נישט אין טארען זיך נישט איינרעדען, אז מיר וועלען לעבען אין ראס-קאש, דער גורל פון אנ'ארבייטער איז אזעלכער

— אבער ביז דו וועסט ווערען אנ'ארבייטער, בין דו וועסט קענען ארבייטען? האט פרידא גער פרעגט נאר כדי אפצושלעפען דעם יונגעל פון זיין בעשלוס

— ס'איז דאך נישט ערגער, ווי מיר וואלט זיך א-ויסגעוויזען, אז איך בין א געוויסע צייט אר-בייטסלאז, ווי אזוי לעבען אדורך א געוויסע צייט ארבייטסלאזע. פרידא האט זיך געפיהלט שלעכט, זי האט נישט געוואלט אנהויבען קיין דיסקוסיע מיט דעם יונגעל וועגען איהר פאך, הגם זי האט דאך איהם בעת דער גאנצער דערצעהלונג שוין געזאגט וועגען דעם מיט וואס זי בעשעפטיגט זיך. איבריגענס איז דאס געווען זעהר פיינליך צו רעדען מיט אזא יונגעל וועגען דעם. דאס יונגעל האט אבער

שוין געהאט אריינגעכאפט אין זיך אזויפיל וויסען און בעוואוסטזיין, אז גראד דער האזיגער ענין איז פאר איהם געווען נישט פרעמד, ער האט איצט גע פיהלט וועגען וואס זיין מוטער האנדעלט זיך און ער האט געזאגט

— דער מאן, וועלכען דו האסט מיר היינט אינ-דערפריה געוואלט פארשטעלען דאס איז מיין פא-טער נישט אמת?

— יא, אמת דאס איז דיין פאטער

— ווער איז ער? און וואו קען מען איהם געפינען?

— ער הייסט אלפרעד בעהמע, אנ'אויסלענדער, א דייטש, א לייטענאנט און דו קענסט איהם מעהר נישט טרעפען ווייל ער איז שוין זיכער פון דאנען אוועקגעפאהרען

— און ווי איז זיין ארע אין אויסלאנד?

— דאס ווייס איך נישט, ווייל ער האט מיר וועגען דעם נישט געוואלט זאגען

— א דייטש איז ער, דאס איז ענליך אויף א דייטש...

— איך בין אויך א דייטשקע האט פרידא געזאגט

— אבער נישט פון יענע, נאר פון אנדערע...

דאס יונגעל האט זיך אביסעל פערטראכט און דאן האט ער געזאגט

— וואס האסטו געזאגט, מאמע? דו האלסט אז איך וועל זיך שוין קיינמאל נישט טרעפען מיט דעם האזיגען לייטענאנט? האסט א טעות, איך וועל זיך בעמיהען, אז אמאל זאל איך זיך יא מיט איהם בעגעגענען, ס'וועט זיין זעהר אינטערעסאנט אזא צוזאמענטרעף

— וואס האבען מיר וועגען דעם צו רעדען, דערווייל קען מען אפילו נישט רעדען דערפון

— דאס איז אמת, האט דאס יונגעל געענט-פערט, ער איז געווען א גרויסע פערזענליכקייט דאר-טען, א מאן מיט א האקענקרייץ, נישט אמת

(פארטזעצונג קומט)

נייע געזעצען אין צירקולארען

וועגען בעפרייען ארימע פעטענטען פון סטעמפעל-אפצאהל

ס'האבען פאסירט פאלען, ווען אמטען האבען געוויסע פעטענטען בעפרייט צוליב אויסערגעוועהנ-ליכע ארימקייט פון סטעמפעל-אפצאהל און אין א צייט ארום האט דער פינאנץ-אמט (אורזשאנד סקארבאווע) די זעלבע פעטענטען אויפגעפאדערט (דורך א נאקאז פלאטניטשי) צו בעצאהלען דעם בעטרעפענדען סטעמפעל-אפצאהל.

אין שייכות מיט די דערמאנטע פאלען האט איצט דאס פינאנץ-מיניסטעריום פערעפענטליכט א צירקולאר, אין וועלכען ס'ווערט דערקלערט, אז אזא האנדלונג איז אומגעזעצליך. אויב אנ'אמט האט בעפרייט א פעטענט פון סטעמפעל-אפצאהל, האט דער אורזשאנד סקארבאווע נישט קיין רעכט שפעטער פון זעלבען פעטענט דעם סטעמפעל-אפצאהל ווידער צו מאהנען. ווי באלד דער פינאנץ-מאכט געפינט איין, אז דער פעטענט איז יא געווען ביכולת צו בעצאהלען דעם סטעמפעל-אפצאהל, קאן זי זיך ווענדען צו דער בעפעלענדער מאכט פון געגעבענעם אמט, אז זי זאל די דעציזיע וועגען בעפרייען דעם פעטענט פון סטעמפעל-אפצאהל אנולירען, און אז דער געגעבענער אמט זאל דעם אפצאהל אויפמאהנען.

צי אז מ'שרייבט אונטער א וועקסעלע

מיט אזא פעדער, למשל, צי דארף מען איהם אויך צאהלען? זאגט'ס, אדרבא!

(2) ווי מיר דערוויסען זיך, גראסירט לעצ-טענס ארום אין לאדז א באנדע פון א נייעם מין פעלשערס (נישט פעלדשערס. נאר פעלשערס!).

זייער „פאלשע טעטיגקייט" בעשטייט אין דעם, וואס זיי פערקויפען פאלשע פיל-פעדערס צו נאאיווע מענשען — דער עיקר אויף דער פעטרי-קאווער און אויף דער נארוטאוויטשא גאס.

וואס הייסט עס, פאלשע פיל-פעדערס?

פאלשע פיל-פעדערס הייסט אין דעם פאל, אז מ'נעהמט לא-יוצא'דיגע קאליקע-פעדערס פון „אינערליכער אויסארבייטונג", און מ'פערקויפט זיי אלס אמעריקאנער „פארקער'ס" און „וואטערמאנס".

די אויספארשונגס-מאכט אין לאדז פיהרט אנ'אויספארשונג וועגען דעם ענין, און האט פער-ארדענט צו ארעסטירען די פעלשער פון די פעדערס.

אויב עמיצער איז פריי פון שטעמפעל-אפצאהל

און ס'וועט זיך ארויסווייזען, אז ער איז דערצו נישט בערעכטיגט וועט ער מוזען דעם אפצאהל בעצאהלען

(2) די לאדזער פינאנץ - אמטען האבען אונטערגענומען א פערמעגענס-קאנטראלע פון די וואס זענען בעפרייט געווארען פון שטעמפעל-אפ-צאהלען פאר ביטעס און דאקומענטען, וואס ווערען אריינגעטראגען אין דער שטאטישער סטאראסטווע און אין דער וואיעוואדזשטווע — און דאס, צוליב דער שלעכטער מאטעריעלער לאגע.

אויב בעת דער קאנטראלע וועט פעסטגעשטעלט ווערען, אז די בעפרייאונגען פונ'ם אפצאהל זענען נישט בערעכטיגט, וועלען זיך די פינאנץ-אמטען ווענדען צו דער אדמיניסטראטיווער מאכט, אז זי זאל אויסמעסטען אין די דאזיגע פאלען געהעריגע שטעמפעל-אפצאהלען.

נישטא וואס מורא צו האבען

קיין פערפלייצונג וועט ביי אונז אין לאדז נישט זיין... סיידען פון פראטעסטען

(א) אין שייכות מיט דער שרעקליכער פער-פלייצונג אין מערב-גאליציען און היגער סאנדא-מיערזש און ווארשא, האבען זיך לעצטענס פער-שפרייט פערשידענע קלאנגען, דאז עס איז נישט אויסגעשלאסען, אז אויך אונזער וואיעוואדזשטווע וועט נישט אויסמיידען דעם גרויסען אומגליק.

ההא ראיה — די טייכען די ווארטע און די פיליצע וועלען דאך נישט שווייגען...

ווי מ'איגפארמירט אונז פון דער וואיעוואד-שטווע איז א פערפלייצונגס-געפאהר אין אונזער וואיעוואדזשטווע אנ'אויסגעשלאסענע זאך.

פונקט פערקעהרט די ווארטע טריקענט גאר צוליב די היצען.

ארעסטירט א פרויען-מערדער

א יונגער שייגעץ, וואס איז געגאנגען אין קירטענס דרכים

(א) אין ראדאמסקער קרייז האט פאליציי פערהאלטען דעם 21-יעהריגען באלעסלאוו וואטשע-כאווסקי פון דארף זשאגושניא, ראדאמסקער קרייז וועלכער האט פערגאסט און דערשטיקט מיט א שטריק די 15-יעהריגע סטאניסלאווא טאקארטשיק פון דארף זאוואדא.

דער אויסוואורף, וועלכער מאכט אנ'איינדרוק פון א פסיכאפאט, א משוגענעם, האט זיך אין דעם מארד מודה געווען, און פון זיינע רייד איז צו זעהען, אז די טאקארטשיק איז נישט געווען זיין איינציגער קרבן. ער דערציילט, אז ער האט געפרובט דערשטיקען און דערווערגען נאך א סך פרויען, נאר זיי זענען געווען שטארקער פון איהם און האבען זיך נישט געלאזט.

ס'ווערט געפיהרט אנ'אויספארשונג.

ראטעוועט אייער געזונד!

קראנקע אויף רופטורען (ברוך-קראנקהייטען)

ספעציעלע ארטאפעדישע הייל-גומי-באנדאזשען פון מיין מעטאדע העלפען ראדיקאל אונטער גאראנטיע אהן אפעראציעס פון אלע מינים ברוך-קראנקהייטען (רופטורען) אפילו די עלטעסטע און געפעהרליכסטע ביי מענער, פרויען און קינדער.

דאס אראפלאזען זיך פון מאגען און קישקעס בעזייטיג איך דורך פערלעגען ספע-ציעלע אינדיווידועל צוגעפאסטע בויך-באנדאזשען. אויף אויסגעקרימטע רוקען-ביין (הויי-קערס) ארטאפעדישע הייל-גארסעטן אויף ביינער-שווינדזוכט און אלע אנדערע פעהלערן ארטא-פעדישע הייל-אפאראטען אויף פלאטפוס.

פעציעלע איינלאגען לויט גיפס-מאדעלען, אויף זשילאסעס. - גומי=זאקן לויט מאס. קינסטליכע הענד און פיס

ספעציעלער אנשטאלט פאר הייל=ארטאפעדיע

Spec. Ortop. **O. PETRYKIEWICZ** אויס לעמבערג

לאדז, פיראמאוויטשא 9 (אלגינסקא)

(פראנט פארטער), טעל. 177-09 נאהענט פון לאדזער פאבריקס-באהנהויף

בעמערקונג: דאס ערשיינען פון די קראנקע איזאונבעדינגט נויטיג.

צאהלרייכע דאנקזאגונגען און דאנק-בריף.

(אין זגערזש אויף סלאמאצקא № 2 און № 4 אייגענע הייזער)

רעפרעזענטאנץ-טעאטער „ראזמאיטאשטשי" ציגעל-גאס 27 טעלעפאן 112-25

גאסטשפילען פון דעם גרעסטען אמעריקאנער סטאר, דער שטאלץ פון דער אפערעטע, דעם ראמאנטישען ליבהאבער און זינגער

מיכאל מיכאלעסקא

היינט דינסטאג, 9.30 אוו. מיכאל מיכאלעסקא'ס צווייטע גרויסע אויפפיהרונג

דער לעצטער טאנץ

מיט מיכאל מיכאלעסקא אין דער הויפט-ראלע.

דאנערשטאג, דעם 26-טען יולי גרויסע פאלקס און הנחה-פארשטעלונג

אויף די אונצעהליגע בריוו און ווענדונגען פון לאדזער טעאטער-עולם ווערט געגעבען נאר 1 מאל מיט מיכאל מיכאלעסקא אין דער טיטעל-ראלע דאס וועלט-בערימטע לעבענסבילד

דער תלמיד חכם

נאך דער פארשטעלונג - א מתנה דעם יודישען לאדזער טעאטער-עולם!

א גרויסער דיווערטיסמענט מיטן אנטייל פון אונזערע בעסטע כחות.

אלע בילעטען אין פארטער נאר 1 זל.

טעלעגראמען

בערנארד וויסמאן, גרינדער פון יודישען טעאטער אין בוענאס-איירעס געשטארבען

בוענאס-איירעס, (יט"א) דער שוישפילער בערנארד וויסמאן, גרינדער פון יודישען טעאטער אין בוענאס-איירעס, איז דא געשטארבען נאך א לאנגער שווערער קראנקהייט. ער איז אלט געווען 61 יאהר.

28 יאהר האט וויסמאן געשפילט אויף דער יודישער ביהנע, ביז ער איז מיט עטליכע יאהר צוריק פאראליזירט געווארען.

וואו איז פערשוואונדען ד"ר אלבערט ראזענפעלדער?

פ ר א ג, (יט"א) אין מערץ 1934 איז נאך א גאנץ-יאהריגען ארעסט בעפרייט געווארען פון קאנצענטראציאנס-לאגער אין דאכאו, דער בעקאנטער מינכענער יודישער אדוואקאט ד"ר אלבערט ראזענפעלדער. זייט דאן איז ער פערשוואונדען געווארען. זיינע אויסלענדישע קרובים זענען זעהר בעאונרוהיגט מיט זיין גורל.

געשטארבען דער יונגער ארבייטער-דיכטער יוסף גרינשפאן

נ י ו - י א ר ק, (יט"א) דא איז געשטארבען נאך א לענגערער קראנקהייט אין עלטער פון 32 יאהר דער פראלעטארישער דיכטער יוסף גרינשפאן.

אין דער לויה האבען זיך בעטייליגט הונ-דערטער ארבייטער, דער גאנצער פראלעטארישער שרייבער-פעראיין „פראלעטפען" און א צאהל אנ-דערע שרייבער.

גרינשפאן האט פערעפענטליכט פיל לידער אין דער קאמוניסטישער פרעסע און האט צוזאמען מיט לייב פאברין, ארויסגעגעבען א בוך לידער מיט'ן נאמען „ערב שטורם".

ראדיא=פראגראם

דינסטאג, דעם 24 = טען יולי 1934

6,30 פרימארגען=אוידיציע. 6,36 גראמאפאן 6,38 גימנאסטיק. 6,53 גראמאפאן. 11,57 צייט סיגנאל. 12,05 פרעסע. 1,10 לייכטע מוזיק פון ציעכאטשינעק. 1 ידיעות פון טאג. 1,05 אוידיציע פאר קינדער, 1,20 פליטען, 1,55 פונ'ם ארבייטער מארק. 2,00 עקספארט-ידיעות. 2.05 קאמוניקאט פון דעם לאדזער האנדעלס=מארק. 4,00 קאנצערט אויף צוויי קלאווירן. 4,20 קאנצערט. 5,00 פ.קפ.א. קעסטעל. 5,15 פאפולערער קאנצערט פון ציעכא-טשינעק. 6,00 וועגען ארכיטעקטור — רעפעראט. 6,15 קאמעראלער קאנצערט 6,45 לאדזער פאסט= קעסטעל. 7 פערשידענעס. 7,15 פליטען. 7,50 ספארט-ידיעות. 8,00 בעקליבענע געדאנקען. 8,02 גראמאפאן. 8,12 „די מאדערנע פרוי"—אפערעטקא פון י. גילבערט. בעת דער 1-טער פויזע אווענד= ידיעות. בעת דער 2-טער פויזע – פאעטישע רע-ציטאציעס. 10,15 רעפעראט. 10,30 טאנץ-מוזיק. 11 ידיעות. קאמוניקאטאן.

* * *

פון אויסלאנד

8,15 בוקארעשט – סימפ. קאנצערט. 8,45 מיילאנד. אפערעטקע. 9,15 לייפציג – סימפ. קאנצערט. 10,30 קרולעוויעץ-אפערע פון וואגנער.

מעלדונג

זומער קאלאניעס אין רוזרא

טוריסטישער רעפעראט ביי דער בארכאוו ביבליאטעק נעמט אן איינשרייבונגען. אויף דער זומער קאלאניע אין ריטרא (אין די בעסקידען) די ביליגע פרייזען אויף 2 און 4 וואכען.

אינפארמאציעס און איינשרייבונגען אין דער בארכאוו-ביבליאטעק אל. קאשטשושקי 9, טעל. 191.50 פון 10–2 און פון 4–10 אווענד.

הנחה=בילעטען.

די קולטור=קאמיסיע ביי דער בארכאוו= ביבליאטעק גיט ארויס הנחה=בילעטען אין טעא= טערס און קינאס.

די בילעטען זענען שטענדיג גילטיג.

Doktór KLINGER

ספעציאל-ארצט פאר מענער=שוועכע און ווענערישע קראנקהייטען

Andrzeja 2, tel. 132-28

נעמט אן פון 9 ביז 11 פריה און פון 6 ביז 8 אוו. זונטאג און פייערטאג פון 10 ביז 12.

אכטונג, רעטניקעס

פון ווישניאווא און קראשעוו!

דאס „נייע פאלקסבלאט" בעקומט מען א 8 זייגער אינדערפריה ביים צייטונגס - פערקויפער יאמניק, ווילא קאוואלא, נעבען דער כלאדניע. בעשטעלונגען ווערען אפגעשיקט א היים. אויך בעקומט מען ביי מיר דעם בעוואוסטען פראשעק געגען שוויס פון פיס „ראדיקאל" צום פרייז 30 גראשען.

לעכער אויף דער מאשין

ווערען אנגענומען אויסצונייען ביי ג. נארדמאן. שרודמיעסקא 8

קאנקורענצלאז, ביליג און שיין

וואשט, פארבט און פוצט כעמיש

אהן שעדליכע מיטלען

די יודישע בעמישע וועשערייע און פארבעריי

„עריקא"

אויף מלינארסקא 2 (ביים ראג בזשעזשינער)

ווילט איהר שוינען אייערע קליידער, אנצוגען, מאנטלען אויך וועש, גיט זיי אפ צום וואשען, פארבען, רייניגען, פוצען

נאר אויף מלינארסקא 2

פון 1.50 זל. א קלייד : 50 גר. א אויבער-העמד

„ 4 „ אנ'אנצוג : 15 „ א קראגען

„ 75 גר. א סוועטער : גארדינען אויך רעהמען.

„ 1.80 פעסאנירן א קאפעלוש

קלאנג-קינא
CAPITOL
זאוואדזקא 16

היינט פרעמיערע!
גרויסע סענסאציאנעלע ערעטישע דראמע
רעזשי: Wesley Rugles – א. ג.
אין די הויפט-ראלען:

„דאמע רויט"

CAROLA LOMBARD, CLARK GABLE

א פילם, וואס אילוסטרירט א גרויסע ליבע, וואס איז שטארקער פון פערברעכענס.

אויסערן פראגראם: קלאנג-צוגאבע פון PAT ווי אויך די נייעסטע פילם-אקטואליטעטן. דער זאל איז מעכאניש ווענטילירט.

אכטונג, רעטניקעס!
די בעסטע און ביליגסטע קוועלע פון אריגינעלע
פעלד=בעטלער
„פאלמא-פאטענט" וואס זענען בעקאנט מיט זייער פראקטישער בוי און דויערהאפטיקייט,
ווי אויך **לעזשאקעס** אין אלע גרויסן און קוואליטעטן
זענען צו בעקומען ביי **ש. שווארצאווסקי, פולנאצנא 24**
מיט גאראנטיע! ביליג! במשך איהר קויפט – איבערצייגט אייך ביי מיר!

Wydział Turystyczny Zjednoczenia Bezpartyjnych Żydów w Polsce, Agencja w Łodzi, Zawadzka 6, tel. 204-67

בעט די אנטיילנעהמער אין'ם אויספלוג קיין סיריעז, עניפטען און פאלעסטינא צו קומען אבנעהמען די הנחה-פעסער.

לעטשניצע
פאר ווענעריש קראנקע
פון דאקטוירים ספעציאליסטען
לאדז, זאוואדזקא 1
טעל. 205-38
טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אוונט.
ווענעריש-קראנקע, מענערשוואכע און הויט-קראנקהייטען, אנאליזען פון בלוט און אורין
די פערהיטונגס=סטאציע
איז טעגליך א גאנצן טאג לעת
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל
א בעראטונג 3 זל.

PRZETARG.

Zarząd Miejski w Łodzi rozpisuje niniejszem przetarg publiczny na wykonanie robót remontowych w gmachach szkolnych:

1) na Nowem Rokiciu przy ul. Przyszkole Nr. 16, 18 i 20,
2) przy ul. Podmiejskiej Nr. 21,
3) „ „ N. Marysińskiej Nr. 1/3,
4) „ „ 11 Listopada Nr. 27.

O roboty te ubiegać się mogą firmy koncesjonowane i zarejestrowane.

Do oferty, która winna być przedłożona w należycie zapieczętowanej kopercie należy dołączyć dowód złożenia do Kasy Miejskiej wadjum w wysokości:

ad 1) zł. 1.000.—
„ 2) „ 400.—
„ 3) „ 600.—
„ 4) „ 400.—

Na kopercie winien być umieszczony czytelny napis: „Oferta na wykonanie robót remontowych w gmachu szkolnym przy ul. . . . ."

Oferty składać należy do dnia 4.VIII.1934 w Wydziale Budownictwa, Pl. Wolności Nr. 14, pokój Nr. 41, godz. 11. Otwarcie ofert nastąpi w gabinecie Naczelnika Wydziału w tym samym dniu o godz. 12-ej w południe.

Bliższych wyjaśnień oraz ślepe kosztorysy i warunki przetargu otrzymać można w Wydziale Budownictwa, pokój Nr. 42.—

Łódź, dnia 23/VII 1934.

Zarząd Miejski w Łodzi.

די שענסטע דרוק-ארבייט
ווערען אויסגעפיהרט
אין דער דרוקעריי
בראמבערג און בוים
פילסודסקיעגא 55 (פראנט)
ווי צ.ב.ש. רעכנונגען, בריפבויגען, קווי-טאריושען, שטעמפעל-באנדעראלען, עטי-קעטען, חתונה-קארטען, וויזיט-קארטען, א.א. פינקטליך און פיין אויסגעפירט.

שלאסערייארבייטען
ווי אויך אויטאגענישע שווייסונגען, מעטאל-בעארבייטונגען, מא-שינען-טיילען
פיהרט אויס ביליג
J. REDER, Łódź
קאנסטאנטינער 11/13

קריינע אנאנסען
1 זלאטי אנאנאנס ביז 15 ווערטער 1 זלאטי

צו פערמיטען 5 צימער און קיך מיט אלע בעקוועהמליכקייטען פראנט, 1. שט., ווי אויך א לאקאל פון 2 צימער, געאייגענט פאר א ווערקשטאט. צו ערפאהרען Zawadzka 16a ביים ווירט פון 1–3 נאכמ.

א זעהר בעקוועהם ארט צו שלאפען פאר 2 אנשטענדיגע יונגעליים איז אפצוגעבען. פאמארסקא 14, אין דער אפיצינע, 2. שטאק, לאסקי.

פערשידענעס

געהענדיג פון פיעטריקאווער ביז פלאץ-וואלנאשטשי האב איך פערלוירען 80 זל. דאס געלד איז ביטער אויסגע-ארבייט. כ'בין געצוואונגען צאהלען דירה-געלד. דער עהרליכער פינדער ווערט געבעטען רחמנות צו האבען און אפצו-ברענגען אין דער אדמ. פאר „ט".

עס ווערט אנגענומען צו קרעצען הענטשקעס און סוויטערס צו זעהר ביליגע פרייזען ביי אקסענהענדלער (קאנסטאנ-טינער) 11. ליסטאפאד 6, לינקס דריטער שטאק.

א רוטינירטער בוכהאלטער-ביראנסיסט מיט העכערע בילדונג און לאנגיעהריגע פראקטיק, וואס בעזיצט גרינדליך די פוילישע און דייטשע שפראכען ווי אויך קארעספאנדענץ און מאשין-שרייבען, זוכט וועלכען ס'איז פאסטען פאר א מעסיגען פרייז. קען אויך זיין אויף שעה'ן. נעמט אויך אן לעקציעס פון בוכהאלטעריע. צו ערפאהרען אין דער עקספעד. „קוריער" פיעטריקאווער 28, אדער טעל. 223-56 פון 1–3 מיטאג, אדער אפערטען אין דער אדמ. sub. „M. W."

פענסיאנאט „Hotel Kasyno" זוניגע צימערן מיט לויפענד וואסער מיט פולער אויפענטהאלט פון 5–7 זל. טעגליך. שעהנע אומגעגענד, טעניס-שפיל. גענויערע אינפארמאציעס אין לאדז, טעל. 206-90.

רעוואלוציע!!! דער רענאמירטער פריזיער-אנשטאלט י. יאקובאוויטש, פיעט-ריקאווער 60 האט בעשלאסען אויפ'ן זוממער-סעזאן צו פערקלענערן די פרייזען. ראזירען 20 גר., שערען 40 גר., דעם קאפ וואשען 30 גר., עלעקטרישער מאסאזש 20 גר., ערשטקלאסיגער מאניקור 70 גר. איילט אלע מאסענוויז צו יאקובאוויטשן.

פרייע פאסטענס

שטריקער און שטריקערינס, פול-שטענדיג זעלבסטשטענדיג אויף אלע ער-ביינען מיט פרייער לאושי ווערען געזוכט. אפערטען מיט געהאלטס-אנגאבעטען צו שיקען צו M. Maszkowska, Puck Pomorze, ul. 10 Lutego 17

א פערקויפערין, בעקאנט אין דער קאלאניאל-בראנזשע, קען זיך מעלדען פאמארסקא 41A, אין געוועלב. 3019

ס'ווערט געזוכט א גוטע און שנעלע האנד-נייהערינס צו סוויטערס. מעלדען זיך פיעטריקאווער 79, וו. 52.

עס ווערט געזוכט א טיכטיגער עקספעדיענט=אינקאסענט געגען קויציע אין א זאקען-פאבריק. – אפערטען אין אדמ. אונטער ליט. „א. ב." 3018

נויטיג א קוואליפיצירטע גוטע סוויטער-נייהערין אויף א ניי-מאשין, באלד זיך ווענדען 11. ליסטאפאדא 49, פראנט, 3. שטאק, וואוינונג 17.

א קוואליפיצירטער שטריקער נויטיג צו א 12-ער מאשין. קאנסטאנטינער 6, וואוינונג 18.

ראקאלען

צו פערמיטען א גרויס רוגאווע געוועלב, געאייגענט אויף קאלאניאל און ספאזשיוויטשע בושעשינער 57a, ווי אויך ענגעלנע וואוינונגען. צו ערפאהרען אויפ'ן ארט ביי ווארשאווסקי.

צו פערמיטען א טייל פאבריקס-לאקאל 80 קוואדראט מעטער, געאייגענט פאר יעדער ארט פאבריקאציע אדער לאגער, געזיכערט פון גנבה. צו ערפאהרען ביים וועכטער פאלודניאווא 46.

אנ'ארט צו שלאפען פאר א בעסערן יונגערמאן מיט אלע בעקוועמליכקייטן און א בעזונדערן איינגאנג. פאלודניאווא 12, וו. 18.

צו פעררינגען א בעקוועם צימער ביי אנ'אינטעליגענטער פאמיליע פאר 2 אינטעליגענטע יונגעלייט אדער 2 פרייליינס צו דערוויסען זיך שרודמיעסקא 30, וו. 47.

ביטשריפט=ביורא
פאר געריכטס= און אדמיניסטראציע=מאכט
B. Mann
האט זיך איבערגעצויגען פון פעטריקאווער 10
אויף פעטריקאווער 82
פארטער, לינקע אפיצינע.

Dr. med. Niewiażski
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען. בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע
אנדזשעיא, 5 טעל. 159-40
צוריקגעקעהרט
נעהמט אן פון 8–11 און פון 5–9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9–1 פארמיטאג.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Poradnia WENEROLOGICZNA
הויט און ווענערישע קראנקהייטען
איז געווארען איבערטראגען
אויף 2 זשעלאנא 2
(פיעטריקאווער 47)
טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אוונט, זונטאג און הגאות פון 9–2 מיטאג.
א וויזיט 3 זל.
פון 11–1 מיטאג און פון 3–4 נאכמ.
נעמט אן א פרוי-דאקטאר.

Dr. med.
Ign. MARGOLIS
OKULISTA
פעררייזט. פון 1-טען אויגוסט ווערט דער קאבינעט איבערגעטראגען אויף פיעטריקאווער 113, טעל. 165-17
עמפפאנגס-שעהן פון 1–2 און פון 5–7 אוו.

Dr. Feldman
אקושער-גינעקאלאג
האט זיך איבערגעצויגען אויף
קילינסקיעגא 113
(באוואט 41) טעל. 155-77.

Dr.
S. Kantor
ספעציאליסט פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען (סיפיליס און טריפער), היילט מענער = שוועכע וואוינט יעצט
Piotrkowska 90, tel. 129=45
נעמט אן פון 8–2 נאכמ. און פון 4–9 אוו., זונטאג און יום-טוב פון 8–2 נאכמ.
פאר אונבעמיטעלטע – לעטשניצע-פרייזען.

ברוך-קראנקע!!!

Dyr. J. Rapaport

ערשטע און איינציגע ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט אין לאדז, פון דעם אין גאנץ פוילן בעריהמטן ספעציאליסט ארטאפעד דיר. י. ראפאפארט, וועלכער עקזיסטירט 30 יאהר און איז געווארען אנערקענט פון פיל בעוואוסטע פראפעסארען.

ברוך-לײדענדע! ספעציעלע ארטאפעדישע גומי-הײל-באנדאזשען פון מײן ארטאפעד. הײל-אנשטאלט בעזײטיגן אהן שום אפעראציע, ראדיקאל שנעל און זיכער מיט דעם גרעסטן ערפאלג, די שווערסטע, געפעהרליכסטע און פעראלטערסטע ליידענדע ברוכן בײ מענער, פרויען און קינדער. — ספעציעלע ארטאפעד. הײל-באנדאזשען פאר צו-ריקגעקומענע ברוכן נאך אפעראציעס, ווי אויך ספעציעלע אנגעהויבענע ארטאפעד. ברוך-באנדאזשן געגען ארויספאלן זיך פון מאגען און קישקעס.

פאר קאליקעס, הויקערס און אלערלײ פעהלער פון גוף!

אין מײן ארטאפעד. הײל-אנשטאלט ווערען אויסגעפערטיגט די הײלבארסטע און פון פיל פראפעסארען אנערקענטע מעטאדען, ארטאפעד. הײל-קארסעטן פאר פערקרימונג פון רוקן-בײן (Skrzywienie Kręgosłupa), בײן-שווינד-זוכט, ליאמונגען, פערקרימטע פיס בײ קינדער און ערוואקסענע קינסטליכע הענד (פראטעזען) און פיס, ווי אויך די פראקטישסטע ארטאפעדישע אפאראטן פאר שטארקע פלאטע פיס לויט גיפס-מאדעל.

אכטונג! אלע קראנקע אין מײן ארטאפעד. הײל-אנשטאלט, ווערען נאר פון מיר פערזענליך בעהאנדעלט.
30 יעהריגע פראקטיקע. פולע גאראנטיע!
ערמעסיגטע פרייזען! עמפפאנגט טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אוו.
עס ווערען אויך אנגענומען טעלעפאנישע באשטעלונגען פון אויסוואניגע שטעט. (קאסע-קראנקע).

ערשטע און איינציגע ארטאפעדישע הייל=אנשטאלט אין לאדז
Spec. Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped.
פון לעמבערג
Łódź, Wólczańska 10, front, parter, tel. 221-77.

הערצליכען דאנק
אויף דעם וועג, נאך דעם ווי איך בין באמת געראטעוועט און בעפרייט געווארען פון לאנגיעהריגער זעהר שווערע ברוך-ליידען און גרויסע שמערצען, פיהל איך מיך פערפליכטעט מיט פיל פרייד אויסצודריקען מיין הייסען דאנק דעם באמת וואונדערבארען און איינציגען ספעציאליסט פאר ברוך-קראנקהייטען ה' דיר. י. ראפאפארט, לאדז, וואלטשאנסקא 10, און איך ערקלער עפענטליך, אז איך בין נאר דאנק זיין גרויסע ארטאפעדישע ספעציאליטעט ווידער געווארען א פולשטענדיג געזונדער מענש און בין ווידער פעהיג צו אלער ארבייט. נאר דאנק איהם בין איך בעפרייט געווארען פון א שווערע און געפעהרליכע אפעראציע, פאר וועלכעס איך בלייב איהם אייביג הערצליך דאנקבאר.

(–) ה. גאלדשמיד, לאדז, קילינסקיעגא 12. 28/1 1934.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.